
***Poročilo o posebni reviziji
izvajalcev pristaniških
storitev (IPS-ov) pri Luki
Koper d.d.
(poročilo o dogovorjenih
postopkih)***

Ljubljana, 12. november 2017

KONČNO POROČILO

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Kazalo

1	Uvod.....	6
2	Omejitve.....	6
3	Povzetek.....	8
3.1	Povzetek ključnih ugotovitev	8
3.2	Poslovni model IPS	8
3.3	Naročanje pristaniških storitev	13
4	Preveritev skladnosti postopkov naročanja	15
4.1	Dogovorjeni postopki.....	15
4.2	Povzetek ugotovitev.....	15
5	Izbor petih izvajalcev pristaniških storitev za namen pregleda.....	17
5.1	Dogovorjeni postopki.....	17
5.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	18
6	Pregled postopka izbire izbranih IPS	20
6.1	Dogovorjeni postopki.....	20
6.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	20
7	Poslovni razlogi za zunanji najem pristaniških storitev.....	22
7.1	Strateška odločitev o zunanjem najemu pristaniških storitev.....	23
7.1.1	Dogovorjeni postopki	23
7.1.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	23
7.2	Analiza pretovora blaga in stroškov IPS	25
7.2.1	Dogovorjeni postopki	25
7.2.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	25
7.3	Določanje cen pristaniških storitev.....	28
7.3.1	Dogovorjeni postopki	28
7.3.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	28
7.4	Naročanje in zaračunavanje pristaniških storitev	29
7.4.1	Dogovorjeni postopki	29
7.4.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	29
8	Spremljanje IPS-ov z vidika skladnosti.....	33
8.1	Politike in procesi za spremljanje in nadzor nad IPS.....	33
8.1.1	Dogovorjeni postopki	34

8.1.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	34
8.2	Dokumentacija o izvedenem internem nadzoru nad IPS-i	35
8.2.1	Dogovorjeni postopki	35
8.2.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	35
8.3	Finančno spremljanje	36
8.3.1	Dogovorjeni postopki	37
8.3.2	Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev	37
8.4	Nadzor skladnosti s predpisi.....	42
8.4.1	Dogovorjeni postopki	42
8.4.2	Skladnost z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD).....	42
8.4.3	Skladnost s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu	46
8.4.4	Skladnost s protikorupcijsko in davčno zakonodajo	51
9	Priloge	55
9.1	Seznam oseb s katerimi smo opravili razgovore	55
9.2	Seznam pregledane dokumentacije.....	56

Uprava,
Luka Koper d.d.
Vojkovo Nabrežje 38
6501 Koper

Spoštovani,

Zadeva: poročilo posebne revizije v zvezi z izvajalci pristaniških storitev (poročilo o dogovorjenih postopkih)

Skladno s pogodbo z dne 4. 9. 2017 vam v prilogi pošljamo končno poročilo v zvezi s posebno revizijo transakcij Luke Koper z izvajalci pristaniških storitev, podpisano s strani Dušana Hartmana, pooblaščenega revizorja.

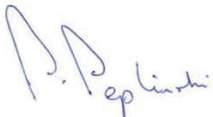
V poročilu so upoštevani komentarji, ki smo jih prejeli na naš osnutek poročila z dne 18. 10. 2017 s strani uprave in nadzornega sveta Luke Koper.

S spoštovanjem,

Dušan Hartman, pooblaščen revizor

Pawel Peplinski, partner

Per Sundbye, partner

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

 PricewaterhouseCoopers d.o.o.
6

Glosar izrazov in okrajšav

Termin	Opredelitev pojma
AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
d.o.o.	Družba z omejeno odgovornostjo
DN	Delovna navodila
DN 009	Smernice za izračun lastnih cen tehnoloških postopkov
DN 057	Razpis delovnega naloga za operativo
DN 123	Preizkušanje znanja in izobraževanje iz varnosti in zdravja pri delu
DN 136	Plan ocenjevanja dobaviteljev
DN 139	Priprava seznama odobrenih dobaviteljev
DN 246	Oddaja javnih naročil
EUR	Evro
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
IPS	Izvajalec pristaniških storitev
Izbrani izvajalci	Lucport d.o.o., Meol d.o.o., Gaf d.o.o., Zag-Conti d.o.o., MD-Skip d.o.o.
KPMG	Revizor in svetovalec Luke Koper
Krovna pogodba	Pogodba o opravljanju storitev IPS
Luka Koper	LUKA KOPER, pristaniški in logistični sistem, d.d.
M1	Obrazec – prijava v zdravstveno zavarovanje
M2	Obrazec – odjava iz zdravstvenih zavarovanj
MSP	Mednarodni standardi poročanja
MSS	Mednarodni standardi sorodnih storitev
Obdobje pregleda	Obdobje, ki ga pokriva posebna revizija, tj. od 1. 7. 2014 to 30. 6. 2017
OBR	Obrazec
OP	Organizacijski predpis
OP 11	Ocenitev dobaviteljev
OP 13	Poslovno sodelovanje z izvajalci pristaniških storitev (IPS-i)
OP 46	Postopek nabave
PC	Profitni center
PP	Poslovni proces
PP 36	Zagotavljanje varnosti pristanišča Koper
RS	Republika Slovenija
s.p.	Samostojni podjetnik
SAP	Dobavitelj informacijskih rešitev
TA	Terminal avtomobilov
TinO	Modul v SAP
Tehnološki postopek	Navodilo, ki predpisuje način izvedbe posamezne (skupine) luške storitve. Vsebuje seznam delovnih operacij in potrebno število izvajalcev. Potrdi ga vodja izmene ob sprejetju naročila storitve. Tehnološki postopki se hranijo v PC Luke.
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZJN	Zakon o javnem naročanju
ZJNVETPS	Zakon o javnem naročanju na vodnem, energetske, transportnem področju in področju poštnih storitev
ZUTD	Zakon o urejanju trga dela

1 Uvod

1. Razumemo, da Luka Koper že od leta 1995 izvaja strategijo najemanja pristaniških storitev od zunanjih izvajalcev, znanih tudi kot IPS. Zunanji najem pristaniških storitev vključuje osnovne pristaniške storitve, ki med drugim vključujejo pristaniške storitve na blagu (sortiranje, paletiranje, vzorčenje, zaščita, označevanje, tehtanje, čiščenje, pretovarjanje in drugo), upravljanje luške mehanizacije in podobno. Strošek zunanjega izvajanja pristaniških storitev je v letu 2016 dosegel 22 milijonov evrov, kar je predstavljalo 11,5% prihodkov od prodaje in 15% operativnih stroškov Luke Koper.
2. S sklepom Skupščine delničarjev dne 30. 6. 2017 smo bili imenovani, da izvedemo posebno revizijo sklenjenih poslov Luke Koper z zunanjimi izvajalci pristaniških storitev, osredotočeno na nadzorne aktivnosti v postopku naročanja IPS-ov in nadzorovanja IPS-ov s strani Luke Koper, z vidika gospodarnosti pristaniških storitev in izpostavljenosti Luke Koper tveganjem v povezavi s pristaniškimi storitvami, zlasti izpostavljenosti tveganju korupcije, kot posledica zunanjega najemanja pristaniških storitev od IPS-ov. Z Luko Koper smo dne 4. 9. 2017 podpisali pogodbo za izvedbo posebne revizije v skladu z Mednarodnimi standardi sorodnih storitev (MSS) 4400 - Posli opravljanja dogovorjenih postopkov v zvezi z računovodskimi informacijami in s 320. členom ZGD-1. Pogodba podrobno določa obseg posebne revizije in dogovorjenih postopkov za njeno izvedbo. Obseg posebne revizije določen v pogodbi še posebno izpostavlja tveganja, katerim je Luka Koper izpostavljena zaradi zunanjega najemanja pristaniških storitev od IPS-ov, ki smo jih v sklopu posebne revizije obravnavali. Ta tveganja med drugim vključujejo tveganja prevare in korupcije, kot tudi tveganje neskladnosti z zakonodajo na področju varnosti in zdravja pri delu ter Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD). V skladu s 320. členom ZGD-1 je namen tega poročila, da pomaga skupščini pri ustreznem ovrednotenju postopkov ali poslov, ki se preverjajo v sklopu posebne revizije.
3. Poročilo je strukturirano kot sledi. V drugem poglavju so navedene veljavne omejitve. V poglavju 3 so predstavljene naše ključne ugotovitve. Na začetku vsakega od poglavij 4 do 8 ponovimo pogodbeno določene dogovorjene postopke, katerim sledijo zadevni povzetki izvedenih postopkov skupaj z našimi ugotovitvami. Poročilu so priložene tudi podporne priloge.

2 Omejitve

4. Skladno s pogodbo z dne 4. 9. 2017 smo se pri svojem delu omejili na dogovorjene postopke v povezavi s posli, ki jih je Luka Koper sklenila z izvajalci pristaniških storitev (IPS-i) v obdobju treh let med 1. 7. 2014 in 30. 6. 2017 ("obdobje pregleda"). Dogovorjeni postopki so v poševnem tisku navedeni na začetku vsake zadevne sekcije od poglavja 4 do 8.
5. Naš posel je bil opravljen v skladu z Mednarodnim standardom sorodnih storitev (MSS) 4400 - Posli opravljanja dogovorjenih postopkov v zvezi z računovodskimi informacijami, ki daje tudi navodila za posle v zvezi z neračunovodskimi informacijami, in 320. členom ZGD-1. Postopki, ki smo jih opravili, niso niti revizija niti preiskava v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja ali Mednarodnimi standardi poslov preiskovanja, zato nismo izrazili nobenega zagotovila.
6. Če bi opravili dodatne postopke ali če bi opravili revizijo ali preiskavo računovodskih izkazov v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja ali Mednarodnimi standardi poslov preiskovanja, bi utegnili najti še druge zadeve, o katerih bi vam poročali.

7. Na podlagi izbranega vzorca petih izvajalcev pristaniških storitev smo, kot del dogovorjenih postopkov, preverili potencialno izpostavljenost Luke Koper tveganju korupcije. Pri svojem delu smo se omejili na oceno notranjih kontrol Luke Koper v okviru naročanja zunanjih pristaniških storitev in nadzora izvajalcev teh storitev. Naši postopki niso bili izvedeni z namenom preiskave morebitnih goljufivih ali koruptivnih dejanj v povezavi z izbranim vzorcem zunanjih izvajalcev pristaniških storitev, niti niso bili postopki zasnovani z namenom identifikacije potencialnih pokazateljev korupcije ali prevare v poslih sklenjenimi z IPS-i, ali kakorkoli presoditi, ali je do korupcije oziroma prevare v pri teh poslih dejansko prišlo.
8. Dogovorjeni postopki vključujejo pregled, kako Luka Koper zagotavlja skladnost z zakonodajo in predpisi pri načrtovanju notranjih politik in postopkov v povezavi z naročanjem zunanjih pristaniških storitev, kot tudi izvajanju nadzora nad izvajalci teh storitev. Obseg dogovorjenih postopkov ne določa podajanja pravnega mnenja glede tega, ali so Luka Koper oziroma njeni zunanji izvajalci pristaniških storitev delovali oziroma delujejo v skladu z relevantno zakonodajo na področju javnega naročanja, davkov ter zdravja in varnosti pri delu.
9. Naši postopki sicer pokrivajo posle, ki so bili sklenjeni v obdobju od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2017 („obdobje pregleda“), lahko pa je za obravnavo teh poslov potrebno razumevanje dokumentov ali podatkov, ustvarjenih izven tega obdobja, zaradi česar štejem, da je njihova vključitev v poročilo nujna.
10. V obdobju pregleda so se interne politike in postopki Luke Koper v povezavi z IPS-i pomembno spremenili, razvijali pa so se tudi po obdobju pregleda. Zlasti so razvidne spremembe pri vpeljavi novih postopkov pri poslovanju z zunanjimi izvajalci pristaniških storitev (*OP 13 - Organizacijski predpis – poslovno sodelovanje z izvajalci pristaniških storitev (IPS-i)*) z dnem 15. 3. 2017, kar je le tri mesece in pol pred zaključkom obdobja pregleda. Do konca obdobja pregleda v poslovanju Luke Koper sicer niso bili vpeljani vsi postopki in kontrole predvidene v *OP 13*. Za oceno učinkovitosti kontrol, ki so bile uvedene z novimi notranjimi postopki na področju naročanja in nadzora zunanjih pristaniških storitev in njenih izvajalcev, bi bilo potrebno izvesti dodaten pregled.
11. Da ne bi kršili pogodbeno dogovorjenih postopkov, smo intervjuje izvedli le s predstavniki Luke Koper, in ne tudi z izvajalci pristaniških storitev oziroma njihovimi predstavniki.
12. Izključni namen našega poročila je pojasnjen v drugem odstavku tega poročila, ki je kot informacija namenjeno samo vam in se ne sme uporabiti za kakršenkoli drug namen.

3 Povzetek

13. Skupščina delničarjev nas je dne 30. 6. 2017 imenovala za izvedbo posebne revizije transakcij Luke Koper z IPS-i, s poudarkom na kontrolah družbe nad nabavo storitev IPS-ov in nadzoru nad njimi, še posebej preveritev vodenja poslov z vidika skrbnosti dobrega gospodarja ter izpostavljenostjo družbe tveganjem korupcije in regulatornim tveganjem, kot posledica dajanja pristaniških storitev v zunanje izvajanje IPS-om.
14. Pregled je omejen na vzorec petih izbranih izvajalcev pristaniških storitev.
15. Obdobje pregleda je od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2017.
16. Dne 4. 9. 2017 smo z Luko Koper podpisali pogodbo o opravljanju posebne revizije v skladu z Mednarodnim standardom sorodnih storitev (MSS) 4400 – Posli opravljanja dogovorjenih postopkov. Delo je opravljeno, poročilo pa pripravljeno v skladu s pogoji te pogodbe.
17. Ta povzetek predstavlja le izbrane povzetke ugotovitev naše posebne revizije in ga je potrebno brati zgolj skupaj s celotnim poročilom.

3.1 Povzetek ključnih ugotovitev

18. V nadaljevanju predstavljamo svoje ugotovitve, strukturirano kot sledi:
19. Najprej bomo predstavili ugotovitve v zvezi z dejanskim poslovnim modelom IPS, sledijo ugotovitve v zvezi s posledičnim vplivom poslovnega modela IPS na skladnost na treh spodaj navedenih področjih:
 - skladnost z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD),
 - skladnost s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu,
 - skladnost s protikorupcijsko zakonodajo.
20. Za tem bomo predstavili svoje ugotovitve v zvezi z naročanjem pristaniških storitev.

3.2 Poslovni model IPS

Dokumentacija poslovnega modela IPS

21. Odločitev o implementaciji in ohranitvi modela zunanjega izvajanja ni bila niti strateško niti finančno ustrezno dokumentirana.
22. Izpostavljam, da je bila strateška odločitev o zunanjem izvajanju pristaniških storitev sprejeta leta 1995, skoraj 20 let pred našim obdobjem pregleda.
23. Na podlagi pregleda strateških poslovnih načrtov družbe, ki so bili v veljavi ali pripravljani tekom obdobja pregleda, in na podlagi razlag, ki smo jih prejeli s strani poslovodstva, smo

ugotovili, da družba ne razpolaga z aktualnim strateškim dokumentom s podrobno opredelitvijo oz. ozadjem poslovnega modela IPS. Zdi se, da Luka Koper ohranja model IPS iz leta 1995, čigar utemeljitev in ocena ostajata nedokumentirani, prav tako ni naknadnih sistematičnih in periodičnih ponovnih ocen, npr. kot odziv na pravne ali regulatorne spremembe ali druge premike v notranjem ali zunanjem poslovnem okolju. Torej poslovodstvo Luke Koper poslovnega modela IPS na strateški ravni ne upravlja aktivno, prilagoditve modela se delajo večinoma na mikro ravni.

24. Na razpolago ni podrobnejših argumentov, na primer glede tega, koliko pristaniških storitev bi bilo treba oddati v zunanje izvajanje, kdaj angažirati lastne zaposlene v podjetju in kdaj zunanje izvajalce (npr. ali obstaja splošna politika za zunanje izvajanje ali le za potrebe ob višku povpraševanja), ali katere storitve bi bilo potrebno oddati v zunanje izvajanje in na katerih terminalih. Prav tako ni na razpolago celovite finančne ali tržne ponovne ocene poslovnega modela IPS, kot tudi, naprimer primerjave z drugimi pristanišči, ocene tveganj poslovnega modela IPS (vključno s pravnimi in regulatornimi tveganji) ali kvantitativne primerjave stroškov in koristi poslovnega modela IPS v primerjavi z uporabo lastne delovne sile.
25. Izpostavljamo, da je Luka Koper leta 2011 naročila analizo modela IPS, ki se je zaključila na podlagi simulacije, pri čemer so bili uporabljeni podatki za obdobje 2007 - 2010, in ki ugotavlja, da je zunanje izvajanje pristaniških storitev stroškovno učinkovitejše od neposredne zaposlitve vseh delavcev IPS-ov. V istem poročilu je bilo omenjeno ključno pravno tveganje, da gre pri poslovnem modelu v bistvu za najem delovne sile pri IPS-ih in ne za nabavo storitev, pri čemur bi se šteli delavci IPS kot napoteni delavci (glej spodaj). Vendar pa celovita kritična ocena poslovnega modela IPS ni bila podana.
26. Na podlagi opravljenih razgovorov ugotavljamo, da Luka Koper nima dokumentirane cenovne politike oz. smernic, ki bi navajale določanje cen, niti nima dokumentacije o kakršnikoli zunanji primerjalni analizi cen pristaniških storitev.

Skladnost z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD)

27. Luka Koper je izpostavljena pomembnim regulatornim tveganjem, tveganjem v zvezi z izgubo ugleda in finančnim tveganjem, saj je bila legalnost njenega modela zunanjega izvajanja izpodbijana z odločbo št. 06100-1176/2016 Inšpektorata RS za Delo, pravni postopek pa teče pred Upravnim sodiščem. Poglobljene interne analize in/ali neodvisnega pravnega nasveta, ki bi podpirala stališče Luke Koper, ni.
28. V njenem modelu zunanjega izvajanja obstaja očiten konflikt med potrebo, da se pristaniškim izvajalcem dovoli avtonomija pri opravljanju svojih storitev (da bi prikazali zadostno »distanco« od izvajalcev pristaniških storitev in upravičili model zunanjega izvajanja) in med izvajanjem zadostne kontrole nad izvajalci, da se zagotovi regulatorna skladnost, ki posledično omejuje možnost za obvladovanje regulatornih tveganj.
29. Poslovni model IPS Luke Koper opredeljuje naravo poslovnega razmerja med Luko Koper in pristaniškimi izvajalci kot nabavo storitev od zunanjih izvajalcev s strani Luke Koper, ne pa kot najem zunanje delovne sile.
30. V odločbi (št. 06100-1176/2016) z dne 3. 10. 2016 o inšpekcijskem pregledu opravljenem v juliju 2016 s strani Inšpektorata RS za delo, je bilo ugotovljeno, da Luka Koper krši drugi odstavek 166. člena Zakona o urejanju trga dela v zvezi z delavci izvajalca pristaniških storitev podjetja Encon d.o.o. Inšpektorat RS za delo je ugotovil, da je Luka Koper v bistvu najemala napotene delavce iz podjetja Encon d.o.o., ne pa nabavljala storitve od njih. Ker Encon d.o.o. ni imel licence za napotitev delavcev, je bilo ugotovljeno, da tako Encon d.o.o. kot Luka Koper

kršita zakon. Luka Koper je prekinila pogodbo s podjetjem Encon d.o.o. po opravljenem inšpekcijskem pregledu, vendar še pred prejetjem odločbe Inšpektorata RS za delo.

31. Kljub temu, da se je sklep Inšpektorata RS za delo nanašal zgolj na enega specifičnega izvajalca pristaniških storitev, Encon d.o.o., obstaja očitno tveganje, da bi delavci drugih izvajalcev pristaniških storitev v bistvu lahko šteli kot napoteni delavci. Na podlagi informacij, ki so nam bile dane na razpolago, ne kaže, da bi drugi izvajalci pristaniških storitev poslovali na bistveno drugačen način v primerjavi s podjetjem Encon d.o.o. Možne posledice tega, da bi delavce izvajalcev pristaniških storitev šteli za napotene delavce, vključujejo, vendar niso nujno omejene na:
- a. Finančno tveganje: obstaja tveganje, da bo Luka Koper morala nuditi podobne delovne pogoje, vključno s plačilom delavcem izvajalcev pristaniških storitev, kot jih imajo njeni lastni zaposleni na podobnih delovnih mestih. Luka Koper je izvedla lastno simulacijo potencialnega finančnega učinka zaposlitve vseh delavcev izvajalcev pristaniških storitev (v najslabšem možnem scenariju) in ocenila, da bi dodaten strošek na podlagi podatkov iz leta 2016 znašal prek 20 milijonov evrov letno.
 - b. Davčno tveganje: obstaja tveganje, da bo Luka Koper morala plačati neporavnane davke in prispevke za socialno varnost za določene delavce izvajalcev pristaniških storitev, ki bi se lahko smatrali kot zaposleni Luke Koper.
 - c. Tveganje neprekinjenega poslovanja: možno je, da bo Luka Koper morala prekiniti poslovanje z izvajalci pristaniških storitev, saj je videti, kot da ti nudijo napotitve delavcev.
32. Luka Koper je vložila pritožbo na sklep Inšpektorata RS za delo na podlagi proceduralnih, dejanskih in pravnih razlogov in med drugim citirala dve predhodni sodbi v svojo korist (sodba Višjega sodišča v Kopu Cpg 12/2011, sodba Okrožnega sodišča v Kopru Pg 508/2008, ki jo je presojalo Višje sodišče v Kopru v okviru sodbe Cpg 12/2011 in zadnje sodbe Višjega sodišča v Kopru I Cp 411/2016), kjer so sodišča razsodila, da Luka Koper nabavlja storitve od pristaniških izvajalcev in ne najema zunanje delovne sile. Inšpektorat RS za delo je zavrnil pritožbo, Luka Koper pa je vložila tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije (v Novi Gorici), kjer sodba o zadevi še ni bila izdana.
33. V letnem poročilu družbe iz leta 2016 ni dokazov, da je družba presojala, ali je iz tega naslova morebiti potrebno v računovodskih izkazih Luke Koper za leto 2016 oblikovati rezervacije oziroma vsaj ustrezno razkriti potencialne obveznosti. V letnem poročilu Luke Koper za leto 2016 takšno razkritje ni vključeno.
34. Na podlagi prejetih razlag in analize pridobljenih podatkov smo ugotovili, da obstaja tveganje, da so indikatorji najema delovne sile, ki jih je inšpektor za delo uporabil v primeru Encona, lahko prisotni tudi pri delavcih drugih izvajalcev pristaniških storitev. Ti kriteriji vključujejo delo pod nadzorom in navodili zaposlenih v Luki Koper, pretežna uporaba opreme Luke Koper in posamezniki, ki nepretrgano delajo za Luko Koper skozi daljše časovno obdobje.
35. Poudarjamo, da so vsi ti potencialni indikatorji predmet pravne interpretacije (gledano tako posamično kot skupaj) in da je potrebna podrobna analiza dejanske delovne prakse Luke Koper, da se ugotovijo dejstva. V izogib dvomu, naš obseg dela ne zajema podajanja kakršnekoli oblike pravne ocene.
36. Po odločbi Inšpektorata RS za delo razumemo, da Luka Koper ni:
- a. Izvedla sistematične analize obsega indikatorjev delovnega razmerja pri svojem poslovanju z izvajalci pristaniških storitev;
 - b. pridobila neodvisnega pravnega nasveta, ali

- c. sprejela ukrepov za zagotovitev skladnosti s 166. členom ZUTD (stališče Luke Koper je, da ne krši drugega odstavka 166. člena ZUTD na podlagi predhodnih razsodb sodišč v njeno korist in navaja, da nenehno nadgrajuje svoj način poslovanja z izvajalci pristaniških storitev, da bi zagotovila, da indikatorji delovnega razmerja ne bi bili prisotni).
37. Razumemo, da je poročilo družbe KPMG (*Analiza organizacijske, varnostne in delovnopravne problematike najemanja pristaniških storitev, ki jih za naročnika Luka Koper opravljajo izvajalci pristaniških storitev*, z dne 11. 5. 2011), ki ga je leta 2011 naročila Luka Koper, upoštevalo tveganje statusa napotениh delavcev za izvajalce pristaniških storitev in vključevalo številne točke za odpravo pomanjkljivosti, ki so se v večini nanašale na izboljšave pogodbenih definicij in ubeseditev. Luka Koper je nato te spremembe implementirala. Vendar je Inšpektorat RS za delo tekom inšpekcijskega pregleda leta 2016, ne glede na to, izdal končno odločbo, da se delavci IPS-a Encon d.o.o. štejejo kot napoteni delavci. V poznejšem poročilu iz avgusta 2017 KPMG poda vrsto priporočil, kako je obstoječi model mogoče izboljšati. Vendar pa to poročilo ne obravnava vprašanja delovno-pravnega statusa delavcev IPS in se ne sklicuje na inšpekcijski pregled iz leta 2016. Nobeno izmed poročil KPMG ne vključuje pravne ocene v zvezi s členom 166 ZUTD ali ocene celotnega poslovnega modela IPS kot takega.
38. Pravno tveganje, kateremu je Luka Koper izpostavljena v zvezi s potencialno opredelitvijo delavcev IPS kot napotениh delavcev, predstavlja veliko sistemsko tveganje družbe, saj poslovni model IPS, ki ga uporablja za izvajanje svoje glavne dejavnosti, morebiti krši slovensko delovno-pravno zakonodajo. Izid tega pravnega tveganja je trenutno negotov, saj je predmet tekočih pravnih postopkov.

Skladnost s predpisi varnosti in zdravja pri delu

39. Prav tako opažamo, da vprašanje skladnosti z Zakonom o urejanju trga dela negativno vpliva na to, kako Luka Koper nadzoruje izvajalce pristaniških storitev na splošno. Poslovni model Luke Koper zahteva, da imajo izvajalci pristaniških storitev avtonomijo pri načinu izvajanja storitev in popolno odgovornost za doseganje zahtevanih rezultatov. Ta poslovni model IPS sam po sebi omejuje direkten nadzor Luke Koper nad delavci IPS, vključno na področju zdravja in varnosti pri delu (kot tudi drugih področij regulatorne skladnosti), kar povečuje tveganje regulatornih kršitev na tem področju. Na voljo ni podporne dokumentacije o tem, da je Luka Koper opravila neodvisno oceno vpliva modela IPS na tveganje v zvezi s skladnostjo na področju varnosti in zdravja pri delu.
40. V odločbi št. 06152-892/2017 z dne 28. 9. 2017 Inšpektorata RS za delo, v povezavi s smrtjo delavca IPS (družbe Konteso d.o.o.), kot posledice delovne nesreče na terminalu sipki tovari Luke Koper dne 29. 7. 2017, je bilo ugotovljeno, da Luka Koper krši predpise na področju varnosti in zdravja pri delu. V nesreči je bil delavec IPS, ki je delal v skladišču ladje, smrtno poškodovan z grabilcem žerjava pri raztovarjanju soje z ladje; žerjavist ni videl v skladišče ladje. Razumemo, da se je Luka Koper pritožila na odločbo Inšpektorata.
41. Opazili smo, da sta bili dve zdravstveni in varnostni kršitvi, ki ju je opredelil inšpektor, povezani z angažiranjem izvajalcev pristaniških storitev s strani Luke Koper:
- a. V času nesreče ni bilo delovodje, ki bi nadziral delo, kar je kršitev lastnih postopkov Luke Koper. V skladu z izjavo, ki jo je pridobil inšpektor, delovodje ni bilo zaradi kadrovskih problemov in Luka Koper pomanjkanja ni nadomestila z lastnimi zaposlenimi, ampak se je zanašala, da bodo izvajalci pristaniških storitev usposobili delovodje.¹

¹ Razumemo, da Luka Koper nasprotuje ugotovitvam Inšpektorata, ki je v odločbi navedel, da je za delovni proces obvezna prisotnost delovodje, medtem ko je lahko, skladno z *Elaboratom o varnem delu v PC terminal sipki tovari* z dne 7. 12. 2011, delovni proces izveden le ob prisotnosti disponenta.

- b. Zaposleni pri izvajalcu pristaniških storitev, ki naj bi signaliziral in vodil žerjavista, ni bil usposobljen za to delo. V času nesreče ta delavec IPS ni bil na delovnem mestu signalista, niti ni bilo na tem delovnem mestu zaposlenega Luke Koper.
42. Prav tako smo v splošnem ugotovili, da medtem ko zaposleni Luke Koper sistematično preverjajo, da so delavci IPS usposobljeni za upravljanje luške mehanizacije, preden jim jo prepustijo, Luka Koper sistematično (tj. ko delavci IPS opravljajo svoje naloge) ne preverja, ali so delavci IPS, ki delujejo na delovnih mestih, ki tudi zahtevajo usposobljenost, vendar pa pri delu ne upravljajo luške mehanizacije (npr. signalisti, nadzorniki), ustrezno usposobljeni. Poleg tega razumemo, da Luka Koper ne nadzoruje izkušenj delavcev IPS. Te preglede Luka Koper šteje kot odgovornost izvajalcev pristaniških dejavnosti v okviru modela IPS.
43. Nadalje izpostavljamo, da je odločba Inšpektorata RS za delo z dne 28. 9. 2017 prav tako postavila primarno odgovornost zagotovitve varnosti in zdravja pri delu na Luka Koper in ne na IPS, saj je bila storitev pretovora soje del delovnega procesa, ki ga izvaja Luka Koper, pri katerem se uporabljajo delovna sredstva Luke Koper in za katero so vsa delovna in tehnološko dokumentacijo izdelali delavci Luke Koper.
44. Razumemo, da Luka Koper ni opravila neodvisne ocene vpliva modela IPS na tveganje v zvezi s skladnostjo na področju zdravja in varnosti pri delu. Takšna neodvisna ocena tveganja bi na primer vključevala oceno v zvezi s tem, ali so morebiti potrebne dodatne neposredne kontrole s strani zaposlenih Luke Koper, da bi zagotovili varnost in zdravje pri procesih z višjim zdravstvenim in varnostnim tveganjem, ali bi bilo morda bolj učinkovito izvesti določene storitve z višjim tveganjem popolnoma interno, da bi tako izboljšali skladnost na navedenih področjih.

Skladnost s protikorupcijsko zakonodajo

45. Obstaja zelo malo dokazov oz. jih sploh ni, ki bi podprla dejstvo, da je Luka Koper opravila oceno tveganja korupcije oz. prevar. V splošnem so sistemi in postopki za preprečevanje korupcije/prevar v Luki Koper neustrezni. Razumemo, da so na pobudo nadzornega sveta določene aktivnosti za izboljšave načrtovane v letu 2018.
46. Zgodovinsko so med Luko Koper in izvajalci pristaniških storitev obstajale močne vezi, saj je bilo več IPS-ov ustanovljenih s strani nekdanjih zaposlenih Luke Koper, ti pa so prav tako zaposlovali znatno število nekdanjih zaposlenih Luke Koper. Takšne okoliščine navadno pomenijo višje tveganje v zvezi z navzkrižjem interesov in bi upravičila strožji nabor kontrol in nadzorovanja.
47. Luka Koper je zaradi poslovne povezanosti z IPS-i izpostavljena tveganju izgube ugleda kot posledica morebitnih korupcijskih ali neetičnih praks s strani izvajalcev pristaniških storitev ali njihovih podizvajalcev. Medtem ko je Luka Koper implementirala nekatere protikorupcijske kontrole v zvezi z IPS-i, se zdi, da so te reaktivne, razdrobljene in pomanjkljive.
48. Pogodbe o storitvah z IPS-i vključujejo protikorupcijske klavzule in zahtevo, da izvajalci pristaniških storitev delujejo v skladu z veljavno zakonodajo in predpisi, vendar pa Luka Koper ne nadzira izpolnjevanja teh zahtev z neodvisno potrditvijo učinkovitega zagotavljanja skladnosti. Luka Koper prav tako ne zahteva, da izvajalci pristaniških storitev upoštevajo njene etične standarde oz. standarde korporativne družbene odgovornosti. Medtem ko krovne pogodbe vključujejo določbe, ki zahtevajo, da izvajalci pristaniških storitev predložijo dokaz, da so poravnali svoje davčne obveznosti in prispevke za socialno varnost, ni zahtev, da bi morali biti izvajalci pristaniških storitev neodvisno revidirani.

49. Luka Koper si v svojih pogodbah pri pristaniških izvajalcih ni pridržala pravice do zahteve, da morajo biti izvajalci pristaniških storitev revidirani (s strani neodvisne revizijske družbe) oziroma, da morajo biti podvrženi drugim postopkom revidiranja (pregledi, dogovorjeni postopki ipd.). Neodvisna protikorupcijska revizija bi navadno vključevala tudi pregled kontrolnega okolja in bi lahko pomagala ugotoviti potencialne opozorilne znake za nepravilnosti in s tem tveganja v zvezi z izgubo ugleda za Luko Koper. Trenutno izvajalci pristaniških storitev niso zavezani k reviziji finančnih izkazov, saj so pod pragom za obvezno revizijo.
50. Etični kodeks Luke Koper določa, da družba, ko izbira dobavitelje, daje prednost tistim, ki delujejo v skladu z "mednarodnimi standardi vodenja" in sodelujejo z Luko Koper "v duhu načel in vrednot, ki veljajo za Luko Koper". Razumemo, da Luka Koper v zvezi z izvajalci pristaniških storitev tega praktično ni implementirala, kot na primer jih spodbudila, da sprejmejo skupni kodeks korporativne družbene odgovornosti, pridobijo certifikat v zvezi s protikorupcijsko politiko ali se pridružijo nacionalnemu ali mednarodnemu kodeksu korporativne integritete.
51. Poleg tega Luka Koper nima samostojne funkcije skladnosti, ki bi lahko pripravila oceno tveganja korupcije, prevare ali nasprotja interesov in redno spremljala učinkovitost kontrol družbe v zvezi s tveganji korupcije, prevar, nasprotja interesov oz. izgube ugleda. (Razumemo, da namerava družba na pobudo nadzornega sveta vzpostaviti neodvisno funkcijo skladnosti).
52. Prav tako smo opazili, da predstavnica za korporativno integriteto, Mirjana Gontarev, ni funkcionalno oz. organizacijsko neodvisna, saj to funkcijo izvaja le delno, primarno pa je vodja kadrovske službe in v tej vlogi poroča upravi in je ocenjena z njene strani.

3.3 Naročanje pristaniških storitev

Razpisni postopki

53. Luka Koper slovensko zakonodajo o javnem naročanju in njeno koncesijsko pogodbo z Republiko Slovenijo interpretira tako, da se smatra, da so samo investicije v pristaniško infrastrukturo in ne tudi nabava pristaniških storitev predmet javnonaročniške zakonodaje. Družba je 16. 12. 2014 pridobila neodvisno pravno mnenje od Inštituta za gospodarsko pravo Maribor, ki podpira to interpretacijo. Skladno s tem nabava pristaniških storitev v zunanjem izvajanju od IPS-ov ni bila predmet kakršnihkoli postopkov v zvezi z javnimi razpisi.
54. Ministrstvo za javno upravo je 23. 5. 2017 na prošnjo Ministrstva za infrastrukturo (tj. resorno ministrstvo za Luko Koper) dalo nezavezujočo razlago določb javnonaročniške zakonodaje, katere zaključek je bil, da veljajo pravila javnega naročanja tudi za storitve pretovarjanja, ki se izvajajo večinoma s strani IPS-ov. Vendar razumemo, da je Luka Koper 10. 10. 2017 z Ministrstvom za javno upravo RS in Ministrstvom za infrastrukturo RS imela naknaden sestanek, kjer je bilo dogovorjeno, da bo Luka Koper izvedla dodatno analizo dejanskih praks v povezavi z javnim naročanjem, ki so v veljavi v konkurenčnih pristaniščih, ki bo predstavljena na naslednjem sestanku. V primeru, da se bo Ministrstvo vrnilo na prvotno razlaganje javnonaročniške zakonodaje, obstaja tveganje, da se bo Luka Koper znašla v neskladju z javnonaročniško zakonodajo. V tem primeru ni jasno, ali ima ta neskladnost lahko tudi naknadne posledice.
55. Ugotovili smo, da trenutni postopki Luke Koper v zvezi z nabavo pristaniških storitev vključujejo postopke za identifikacijo in odobritev poslovne potrebe, opravljanje tržne analize in odprt konkurenčni razpisni postopek, vendar so ti nabavni postopki v povezavi z IPS-i omejeni

na takrat, ko se pojavi potreba po novih pristaniških storitvah. Začetna odločitev o zunanjem izvajanju pristaniških storitev in najemu velike večine trenutno aktivnih pristaniških izvajalcev je bila sprejeta pred uvedbo novih postopkov v oktobru 2016.

56. Za nobenega od petih izbranih izvajalcev ni bil izveden razpisni postopek tekom obdobja pregleda, saj so bili vsi izbrani izvajalci že najeti na podlagi krovnih pogodb za nedoločen čas pred pričetkom obdobja pregleda. Pričakovali bi, da poslovodstvo redno ocenjuje, ali obstoječi izvajalci ohranjajo usposobljenost, tako v smislu kriterijev uspešnosti kot integritete, vključno z oceno trga glede potencialnih novih dobaviteljev, da bi si tako vedno zagotovili najboljšo bazo dobaviteljev. Ugotavljamo, da je Luka Koper v pregledovanem obdobju izvedla redna letna ocenjevanja izbranih IPS. Ti letni pregledi se primarno osredotočajo na kvaliteto izvedenih storitev s strani IPS ter se po naravi in po obsežnosti razlikujejo od celovitega konkurenčnega razpisnega postopka.

Nadzor in kontrole

57. Razumemo, da med tem ko obstajajo vgrajene operativne kontrole v procesu naročanja in nadzorovanja izvajalcev pristaniških storitev, da se zagotovi naročilo ustrezne količine storitev in da so naročene storitve dejansko opravljene, ne obstajajo pa naknadne kontrole, neodvisne od profitnih centrov, ki najemajo izvajalce pristaniških storitev, za potrditev, da so operativne kontrole učinkovite, še posebej, da Luka Koper učinkovito implementira svojo prakso izkoriščanja lastne razpoložljive delovne sile, preden najema zunanje izvajalce pristaniških storitev ali da so ročne spremembe sistemsko generiranih tehnoloških postopkov upravičene.

4 Preveritev skladnosti postopkov naročanja

58. V tem poglavju se bomo osredotočili na dogovorjene postopke, ki se nanašajo na pregled skladnosti procesa naročanja. V poglavju 4.1 navajamo dogovorjene postopke, ki zadevajo omenjeno področje. V izogib dvomu smo uporabili zapis iz pogodbe. Za lažje sklicevanje so dogovorjeni postopki navedeni v poševnem tisku. V poglavju 4.2 so opisani postopki, ki smo jih izvedli na zadevnem področju in naše zadevne ugotovitve.

4.1 Dogovorjeni postopki

59. *Razumeti in oceniti obstoječe politike in postopke naročnika, ki zagotavljajo skladnost postopkov naročanja zunanjih pristaniških storitev:*
- Pridobiti in prebrati interne politike in postopke naročnika, pomembne za postopek naročanja, kot tudi tiste, ki so bili veljavni v obdobju 2014-2017 in tiste, ki so trenutno v veljavi;*
 - Opraviti razgovore z osebjem, ki se ukvarja z naročanjem;*
 - Primerjati politike in postopke naročanja z zahtevami veljavnih zakonov na področju naročanja v Sloveniji in ugotoviti odstopanja od pravnih zahtev.*

4.2 Povzetek ugotovitev

60. Na podlagi opravljenih intervjujev z vodjo pravne službe Luke Koper, Borisom Jermanom, razumemo, da Luka Koper tolmači slovensko zakonodajo, ki ureja javno naročanje tako, da je relevantna le za investicije v pristaniško infrastrukturo, pri čemer naročanje pristaniških storitev od zunanjih izvajalcev ni predmet zakonodaje, ki ureja javno naročanje.
61. Luka Koper je dne 16. 12. 2014 pridobila zunanje pravno mnenje glede spoštovanja obveznosti pravil javnega naročanja od Inštituta za gospodarsko pravo Maribor. Omenjeno pravno mnenje je bilo pripravljeno v času veljavnosti zakonov o javnem naročanju ZJN-2 in ZJNVETPS.
62. Pravno mnenje navaja, da je Luka Koper zavezana k upoštevanju predpisov, ki urejajo javno naročanje le v primeru naložb v infrastrukturo, ki je predmet koncesijske pogodbe z Republiko Slovenijo, zato nabav ostalega blaga in storitev v okviru tržnega poslovanja ne zadevajo določbe, ki urejajo javno naročanje.
63. V aprilu 2016 je začel veljati nov Zakon o javnem naročanju (ZJN-3). Na podlagi intervjuja z Borisom Jermanom razumemo, da nov zakon ni prinesel sprememb v zvezi z razumevanjem obveznosti Luke Koper glede na v prehodnih točkah navedeno zunanje pravno mnenje. Luka Koper dodatnega pravnega mnenja ni pridobila.
64. Postopki družbe v zvezi z oddajo javnih naročil (DN 246), sprejeti 18. 7. 2013, ki so veljali v obdobju pregleda, opredeljujejo obseg javnih naročil vezanih na vzdrževanje in naložbe v

pristaniško infrastrukturo, ki so predmet javnih naročil, ne pa pristaniških storitev: "Predmet javnega naročanja so tako vsa naročila, ki so vezana na tekoče vzdrževanje, investicijsko vzdrževanje in investicije v objekte ali naprave, ki so v Uredbi in Koncesijski pogodbi opredeljene kot pristaniška infrastruktura, namenjena za javni promet."

65. Ministrstvo za javno upravo je dne 23. 5. 2017 na prošnjo Ministrstva za infrastrukturo (tj. resorno ministrstvo Luke Koper) dalo splošno nezavezujočo razlago določb slovenskih in evropskih pravil javnega naročanja v povezavi z Luko Koper. Ministrstvo je zaključilo, da pravila javnega naročanja za Luko Koper veljajo za vse investicije relevantne za zagotavljanje pristaniške infrastrukture prevoznikom, vključno s storitvami pretovarjanja, za katere ugotavljamo, da so opravljane s strani IPS, kot tudi za investicije v infrastrukturo in opremo potrebno za opravljanje pristaniške dejavnosti.
66. Interne politike in postopki na področjih naročanja (*OP46*), javnega naročanja (*DN 246 Oddaja javnih naročil*) in sodelovanja z IPS-i je Luka Koper izvajala, preden je od Ministrstva za javno upravo pridobila tolmačenje javnonaročniške zakonodaje, ki ne določajo nikakršnih postopkov za javno naročanje pristaniških storitev. Razumemo, da je Luka Koper 10. 10. 2017 z Ministrstvom za javno upravo RS in Ministrstvom za infrastrukturo RS imela sestanek, kjer je bilo dogovorjeno, da bo Luka Koper izvedla dodatno analizo dejanskih praks v povezavi z javnim naročanjem, ki so v veljavi v konkurenčnih pristaniščih, ki bo predstavljena na naslednjem sestanku. V primeru, da se bo Ministrstvo vrnilo na prvotno razlaganje javnonaročniške zakonodaje, obstaja tveganje, da se bo Luka Koper znašla v neskladju z javnonaročniško zakonodajo. V tem primeru ni jasno, ali ima ta neskladnost lahko tudi naknadne posledice.
67. Poudarjamo, da obseg dogovorjenih postopkov ne vključuje podajanja pravnega mnenja na tolmačenje zakonodaje, ki ureja javno naročanje.

Pregled politik naročanja IPS

68. Ključne politike naročanja pristaniških storitev so navedene spodaj v Tabeli 1, kjer so prikazane s časovnico njihovih veljavnosti.

Seznam ključnih internih politik in postopkov vezanih na naročanje pristaniških storitev

Document	Date	1.7.2014	2015	2016	30.6.2017
Procurement policy					
Politika nabave	8.3.2016				
Politika nabave	16.11.2016				
Procurement procedure					
OP 46 - Postopek nabave (Revizija 1.0)	3.10.2016				
OP 46 - Postopek nabave (Revizija 2.0)	19.1.2017				
Doing business with port contractors (IPS)					
OP 13 - Upravljanje sodelovanja z izvajalci pristaniških storitev (IPS-i) (Revizija 4.0)	17.10.2008				
OP 13 - Poslovno sodelovanje z izvajalci pristaniških storitev (IPS-i) (Revizija 5.0)	15.3.2017				
Oddaja javnih naročil					
DN 246 - Oddaja javnih naročil	18.7.2013				
Developing relationships with suppliers					
PP 22 - Razvijanje odnosov z dobavitelji (Revizija 7.0)	11.10.2010				
PP 22 - Razvijanje odnosov z dobavitelji (Revizija 8.0)	24.11.2015				
PP 22 - Nabava in razvijanje odnosov z dobavitelji (Revizija 9.0)	13.10.2016				
PP 22 - Razvijanje odnosov z dobavitelji (Revizija 10.0)	19.1.2017				

Tabela 1: Ključni dokumenti vezani na nabavni proces v zvezi z IPS

69. Trenutni postopki naročanja pristaniških storitev so urejeni v *OP 46 Revizija 2.0* in v *OP 13 Revizija 5.0* in med drugim določajo postopke za primere, ko je ugotovljena povečana potreba po naročanju pristaniških storitev, kot to sledi spodaj.

70. V *OP 13* so urejeni postopki za poslovanje z izvajalci pristaniških storitev. Ko je ugotovljena povečana potreba po pristaniških storitvah, se po *OP 13 Revizija 5.0* najprej pripravi pisno povabilo obstoječim izvajalcem pristaniških storitev v profitnem centru, ki je izrazil potrebo po več storitvah, k predložitvi ponudbe. V kolikor ni predloženih ponudb, temu sledi druga faza, kjer so obstoječi izvajalci pristaniških storitev na nivoju Luke Koper povabljeni k predložitvi ponudb. V primeru, da tudi takrat ni prejetih ponudb, se nove IPS najame na podlagi razpisa v skladu s postopkom, ki je urejen v *OP 46*.
71. *OP 46* je dokument v katerem je opisan splošen postopek naročanja in se obenem uporablja za naročanje pristaniških storitev. Skladno z *OP 46* mora družba pripraviti letni plan nabave storitev, ki je podlaga za naročanje storitev v poslovnem letu. Plan nabave mora biti odobren s strani uprave. V kolikor je določena nabava opravljena izven okvira letnega plana nabave, mora uprava takšno nabavo storitev predhodno odobriti. Pri naročanju storitev, ki jih družbe pred tem še ni naročala ali ko je potrebno oceniti cenovno konkurenčnost obstoječih dobaviteljev, mora družba opraviti analizo trga.
72. Ugotavljamo, da trenutni postopki Luke Koper v zvezi z naročanjem pristaniških storitev vključujejo postopke za prepoznavanje in odobritev poslovnih potreb, izvedbo analize trga in izvedbo postopka konkurenčnega razpisa, vendar so ti postopki omejeni le na postopke, ko so ugotovljene potrebe po dodatnih novih pristaniških storitvah. Prvotna odločitev za naročanje zunanjega izvajanja pristaniških storitev je bila sprejeta in najemanje večine trenutnih izvajalcev pristaniških storitev, vključno s petimi izvajalci pristaniških storitev, ki so bili izbrani za namen izvedbe posebne revizije, se je izvedlo pred oktobrom 2016, ko je bil sprejet *OP 46*.
73. Najemanje petih izbranih zunanjih izvajalcev je obravnavano v poglavju 6. V poglavju 7 so obravnavani poslovni razlogi za odločitev o zunanjem izvajanju pristaniških storitev.

5 Izbor petih izvajalcev pristaniških storitev za namen pregleda

74. V tem poglavju se bomo osredotočili na dogovorjene postopke v zvezi z izborom vzorca petih izvajalcev pristaniških storitev, ki predstavljajo glavni predmet našega pregleda. Kot v poglavju 4, so na začetku navedeni zadevni dogovorjeni postopki, ki so prikazani v poševnem tisku, čemur v nadaljevanju sledi opis izvedenih postopkov in povzetek zadevnih ugotovitev.

5.1 Dogovorjeni postopki

75. *Izbira petih najprimernejših izvajalcev za analizo*
- Na podlagi njihovega obsega poslovanja z Luko Koper v obdobju posebne revizije in njihovo odvisnostjo od le-te (razumemo, da bodo nadaljnje informacije zagotovljene s strani podjetja). V postopku izbora izvajalcev, lahko za pridobivanje informacij o izvajalcih (npr. skupni promet, zgodovina podjetja, lastništvo, itd.) uporabimo naše podatkovne baze, razen, če so takšne informacije že na voljo v podjetju.*
 - Pridobiti seznam pogodb od vseh petih izbranih izvajalcev iz obdobja 30. 6. 2014- 30. 6. 2017 in pregled pogodb.*

5.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

76. Za izbor vzorca petih izvajalcev za pregled sta opredeljena dva kriterija, in sicer:

- Obseg pristaniških storitev izvedenih za Luko Koper (v evrih);
- Odvisnost od Luke Koper z vidika ustvarjenih prihodkov pri poslovanju z Luko Koper glede na celotne prihodke IPS.

Izbira petih IPS na podlagi obsega storitev z Luko Koper in odvisnosti od Luke Koper

Dobavitelj	Stroški izvajalcev pristaniških storitev v družbi Luka Koper, d. d. (EUR)			Čisti prihodki od prodaje IPS	Pristaniške storitve / IPS prihodki (%) "odvisnost"	Čisti prihodki od prodaje IPS		Pristaniške storitve / IPS prihodki (%) "odvisnost"	Obseg pristaniških storitev / odvisnost (EUR)		Vsota obsega pristaniških storitev / odvisnost (EUR)	Razvrstitev št.
	2015	2016	2015 + 2016			2015	2016		2015	2016		
LUCPORT	1.749.971	2.025.180	3.775.151	1.823.696	96%	2.106.053	96%	1.679.226	1.947.413	3.626.639	1	
MEOL d. o. o. (1)	1.552.901	1.572.596	3.125.497	1.556.604	100%	1.572.716	100%	1.549.207	1.572.476	3.121.683	2	
MD-SKIP d. o. o. Koper	1.265.131	1.378.250	2.643.381	1.308.503	97%	1.397.565	99%	1.223.197	1.359.202	2.582.399	3	
ZAG CONTI d. o. o.	893.188	1.387.445	2.280.633	901.588	99%	1.399.636	99%	884.866	1.375.360	2.260.226	4	
GAF d. o. o.	1.017.252	1.180.343	2.197.595	1.018.995	100%	1.183.458	100%	1.015.512	1.177.236	2.192.748	5	
Skupaj izbrani IPS	6.476.443	7.543.814	14.022.257	6.609.386	96%	7.659.428	96%	n/a	n/a	n/a	n/a	
MAVEMA d. o. o.	839.891	1.271.344	2.111.235	839.891	100%	1.341.294	95%	839.981	1.205.042	2.045.023	6	
S.T. d. o. o.	731.505	1.116.801	1.848.306	731.505	100%	1.116.801	100%	731.505	1.116.801	1.848.306	7	
RETRANS d. o. o. Izola	1.011.629	1.372.003	2.383.632	1.341.733	75%	1.735.285	79%	762.740	1.084.774	1.847.514	8	
RONAI d. o. o.	739.492	1.001.514	1.741.006	725.107	102%	1.005.280	100%	754.162	997.762	1.751.924	9	
T-MOMO d. o. o.	1.182.759	1.505.492	2.688.251	2.737.007	43%	2.967.310	51%	511.113	763.825	1.274.938	10	
Skupaj največjih 10 IPS	10.983.719	13.810.968	24.794.687									
Ostali IPS	7.561.351	8.038.046	15.599.397									
Skupaj IPS	18.545.070	21.849.014	40.394.084									

Tabela 2: Izbor petih izvajalcev pristaniških storitev za pregled

77. V Tabeli 2 je predstavljen izračun za izbor vzorca IPS na podlagi zgoraj navedenih kriterijev. Izbrani izvajalci pristaniških storitev so skladno z rezultati izračuna razvrščeni od 1 do 5 in barvno poudarjeni. Izbrani so bili naslednji izvajalci:

- LUCPORT d.o.o.
- MEOL d.o.o.
- MD-SKIP d.o.o.
- ZAG-CONTI d.o.o.
- GAF d.o.o.

78. Pet izbranih izvajalcev pristaniških storitev je v 2015 in 2016 opravilo za skupno 14 milijonov evrov pristaniških storitev ali 35% celotnih stroškov IPS v omenjenih dveh letih. Preko 96% prihodkov omenjenih izvajalcev (na podlagi javno dostopnih podatkov iz finančnih poročil AJPES) je v 2015 in 2016 bilo ustvarjenih preko poslovanja z Luko Koper, dva izvajalca (Meol d.o.o. in GAF d.o.o.) pa sta svoje prihodke v celoti ustvarila preko poslovanja z Luko Koper.

79. Pogodbe za opravljanje storitev sklenjene med Luko Koper in izbranimi izvajalci pristaniških storitev, ki so bile veljavne ali podpisane v pregledovanem obdobju, so predstavljene v Tabeli 3 spodaj.

IPS pogodbe, priloge in aneksi

IPS	Začetek sodelovanja	Pogodba	Priloga	Aneks
Gaf d.o.o.	24. 8. 2009	Krovna pogodba; 8. 9. 2011	Priloge z dne 1. 10. 2011 za terminale kontejnerjev, generalnih tovorov, lesa in sadja	6 aneksov k prilogam (31. 12. 2014 – 15. 4. 2016)
		Krovna pogodba; 27. 5. 2016	Priloge z dne 30. 5. 2016 za terminale kontejnerjev, generalne tovore, lesa in hlajene tovore	
Zag conti d.o.o.	1. 1. 2008	Krovna pogodba; 8. 9. 2011	Priloge z dne 1. 10. 2011 za terminale kontejnerjev, sadja, lesa, generalnih tovorov in z dne 26. 10. 2015 za terminal avtomobilov	Aneks k prilogi (31. 3. 2015)
		Krovna pogodba; 27. 5. 2016	Priloge z dne 30. 5. 2016 za kontejnerski in terminal avtomobilov	
Meol d.o.o. (1)	1. 8. 2009	Krovna pogodba; 8. 9. 2011	Priloge z dne 1. 10. 2011 za terminal kontejnerjev, sadja in lesa in z dne 1. 11. 2011 za terminal sipki tovari	6 aneksov k prilogam (30. 12. 2013 – 31. 3. 2015) Aneks z dne 28. 9. 2016 (prekinitvev pogodbe) h Krovni pogodbi z dne 27. 5. 2016
		Krovna pogodba; 27. 5. 2016	Priloge z dne 30. 5. 2016 za terminale avtomobilov, kontejnerjev, lesa in sipki tovor	
Lucport d.o.o.	28. 10. 2011	Krovna pogodba; 28. 10. 2011	Priloge z dne 15. 12. 2011 za terminale avtomobilov, sadja in kontejnerjev	4 aneksi k prilogam (30.12. 2013 – 31. 3. 2015)
		Krovna pogodba; 27. 5. 2016	Priloge z dne 30. 5. 2016 za terminal avtomobilov, hlajene tovore in kontejnerjev	
MD - SKIP d.o.o.	21. 12. 1995	Krovna pogodba; 8.9. 2011	Priloge z dne 1. 10. 2011 za terminale generalnih tovorov, energetske terminal, tekočih tovorov, sipkega tovara, sadja, lesa in kontejnerjev	9 aneksov k prilogam (31. 12. 2014 – 15. 4. 2016)
		Krovna pogodba; 27. 5. 2016	Priloge z dne 30. 5. 2016 za terminale generalni tovor, tekoče tovore, energetske terminal, sipkega tovara, lesa, hlajenih tovorov in kontejnerjev	

Opomba: (1) Krovna pogodba z Meol d.o.o. je bila prekinjena dne 13. 9. 2016.

Tabela 3: Pogodbe, priloge in aneksi izbranih IPS-ov, veljavne ali podpisane med obdobjem pregleda

80. *OP 13 Poslovanje z izvajalci pristaniških storitev Revizija 4.0*, ki je bil veljaven v času, ko so bile sklenjene nove *Pogodbe o opravljanju storitev*, dodatki k tem pogodbam in aneksi za izbrane izvajalce pristaniških storitev predstavljeni v Tabeli 3, določa, da morajo biti vse pogodbe, pogoji in cene za vse izvajalce pristaniških storitev identične. Pregledali smo vse pogodbe, anekse in dodatke k pogodbam za izbrane izvajalce, ki so bile veljavne ali podpisane v obdobju pregleda, in potrdili, da so izbrani izvajalci imeli identične pogodbe in cenike.
81. Pogodbe o opravljanju storitev izvajalcem pristaniških storitev ne jamčijo določenega obsega storitev. Odločitev, ali se naroča od posameznega izvajalca pristaniških storitev, kdaj in v kakšnem obsegu, je del postopkov dnevnega naročanja (za to glej poglavje 7.4).
82. Luka Koper je oblikovala politiko omejevanja odvisnosti od posameznih izvajalcev pristaniških storitev, tako da vzdržuje zgornjo mejo 10%, kolikor lahko Luka Koper naroči storitev pri enem IPS glede na celoten obseg zunanjih pristaniških storitev, in zgornjo mejo 25%, kolikor lahko posamezen IPS opravi storitev v posameznem profitnem centru. Poleg tega ima Luka Koper prakso enakomerne razporeditve dela med glavnimi izvajalci, ki imajo ustrezno kapaciteto na danem terminalu. Smernice za enakomerno razporeditev dela izvajalcem pristaniških storitev

so izrecno navedene v *OP 13 Revizija 4.0* (veljavni do 17. 10. 2008), niso pa opredeljene v *Reviziji 5.0* (veljavne od 15. 3. 2017), so pa, kot je to bilo pojasnjeno s strani Luke Koper, te smernice vključene v njenih strateških dokumentih.

83. Luka Koper ima pravico do prekinitve pogodb o opravljanju storitev s pisnim obvestilom namere prekinitve poslovnega sodelovanja in krovne pogodbe, pri čemer je odpovedni rok 30 dni. Luka Koper si tudi pridržuje pravico do prekinitve pogodbe brez odpovednega roka v primeru resnih kršitev pogodbenih določil. Po pojasnilih Luke Koper razumemo, da je v obdobju pregleda prišlo do prekinitve treh *Pogodb o opravljanju storitev* (tj. Encon v septembru 2016, Finali obala v marcu 2016 in Meol v septembru 2016). Analizirali smo prekinitve z družbo Meol d.o.o. na dan 13. 9. 2016 (dan odpovedi pogodbe), na podlagi kršitev varnosti in zdravja pri delu (glej poglavje 8.4.3).

6 Pregled postopka izbire izbranih IPS

84. V tem poglavju smo se osredotočili na dogovorjene postopke v zvezi z izbirnimi postopki Luke Koper pri dodeljevanju pogodb izvajalcem pristaniških storitev. Kot v predhodnih poglavjih, so dogovorjeni postopki prikazani v poševnem tisku, temu sledijo izvedeni postopki in naše ugotovitve na tem področju.

6.1 Dogovorjeni postopki

85. *Preveriti postopek za dodeljevanje pogodb izbranim (petim) izvajalcem v skladu z obstoječimi politikami in postopki.*
- Identifikacija oseb, odgovornih za postopke odločanja pri izbiri izvajalcev in preveriti ozadje, kako so bile te osebe izbrane.*
 - Pridobiti in preveriti razpisno dokumentacijo (če ta obstaja) za dodelitev pogodb, od začetka postopka in do podpisa pogodbe, vključno z, vendar ne omejeno na identifikacijo in odobritev potrebe po naročanju storitev, internimi pripravami za razpis (tj. opis storitve, merila, obseg, itd.), javnimi razpisi za zbiranje ponudb, vključno z naslovljenimi mediji in prejemniki/tarčami, pojasnili kandidatom in pojasnili prejetih od kandidatov, sistemom za oddajo/sprejemanje ponudb, ponudbami, predloženih s strani izvajalcev, pregledom ponudb, skrbnim pregledom kandidatov udeleženih na razpisu, odobritveno dokumentacijo za podizvajalce, resolucijami/zapisniki razpisnega odbora/vodstva ali nadzornih odborov, obravnavo morebitnih pritožb po zaključku razpisa (če obstaja).*

6.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

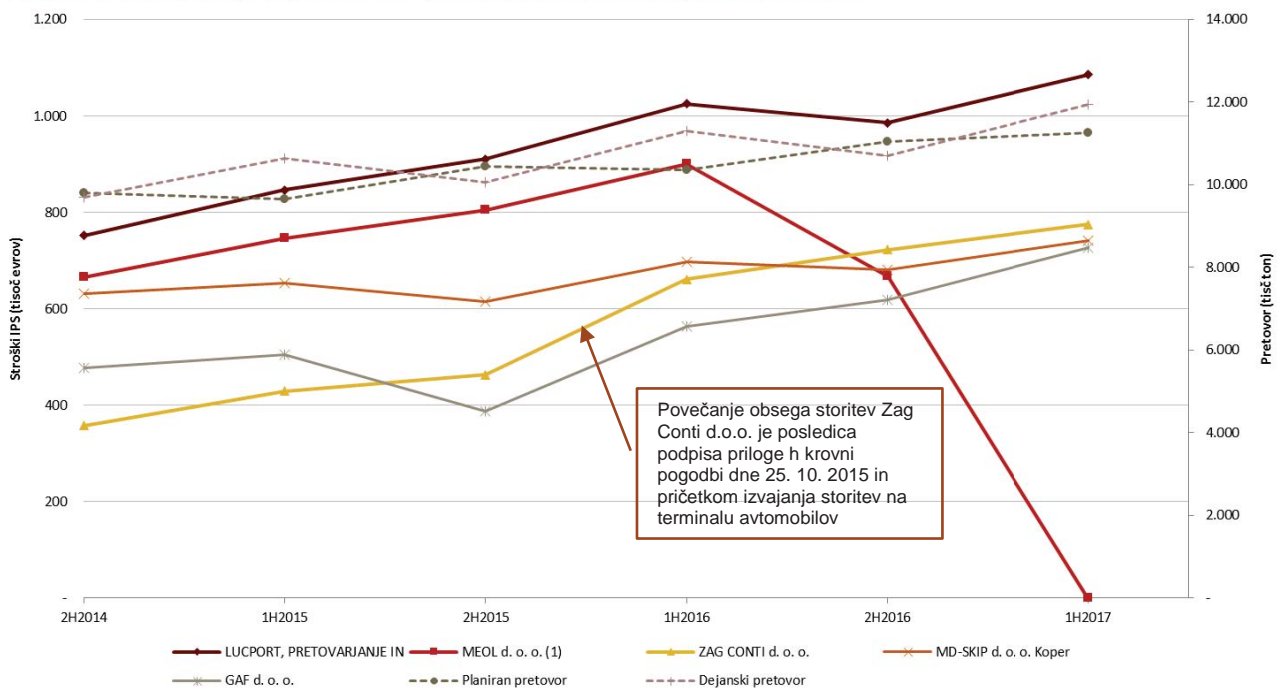
86. Za pet izbranih izvajalcev pristaniških storitev smo:
- Zahtevali vso razpisno dokumentacijo o najemu izbranih izvajalcev pristaniških storitev;
 - Opravili razgovore za pridobitev informacij z relevantnimi osebami družbe Luka Koper d.d.: Nebojša Topić (vodja področja nabave in vzdrževanje), Boštjan Brlek (vodja

operative), Tea Vatovec (vodja kontrolinga), Lea Stopar (vodja notranje revizije), Gregor Belič (vodja terminala avtomobilov) in Branko Vodopija (svetovalec uprave);

- c. Ker smo želeli oceniti, ali bi zaradi morebitnega povečanja obsega storitev (tj. dobava novih storitev na drugih terminalih) izbranih IPS-ov, bilo potrebno izvesti javno zbiranje ponudb, smo pridobili zgodovinske podatke o obsegu izvedenih pristaniških storitev.

87. Glavna ugotovitev na tem področju je, da Luka Koper v obdobju pregleda v povezavi z izbranimi IPS-i ni izvedla javnega zbiranja ponudb. Razumemo, da je to posledica več razlogov. Namreč, vseh pet IPS-ov je Luka Koper izbrala že pred obdobjem pregleda in takrat so tudi podpisali odprte pogodbe o nudenju pristaniških storitev. V Tabeli 3 zgoraj smo za lažjo predstavbo prikazali datume začetka poslovanja in podpisa pogodb, prilog k pogodbam in aneksov, ki so bili v veljavi v obdobju pregleda. Vsi izbrani izvajalci pristaniških storitev so v letu 2016 podpisali nove pogodbe, v katerih so določili nove pogoje poslovanja, vključno s protikorupcijsko klavzulo in novimi zavarovalnimi obveznostmi za IPS-e. *OP 13 Revizija 4.0* (veljavna od 17. 10. 2008 do 14. 3. 2017), ki je bil v veljavi v času obnove krovnih pogodb, sicer ni določal nobenih zahtev za obnovitev obstoječih *Pogodb o opravljanju storitev*, prilog k pogodbam ali aneksov.
88. Z analizo podatkov o obsegu storitev izvedenih s strani petih izbranih IPS-ov med obdobjem pregleda, ki smo jih pridobili iz mesečnih poročil glede stroškov IPS, smo želeli ugotoviti, ali je prišlo do povečanja obsega dobavljenih storitev v obdobju pregleda s strani izbranih IPS-ov, za kar bi posledično morali izvesti razpisni postopek. V Grafu 1 so prikazani polletni stroški pristaniških storitev (v tisoč evrih) za vsakega od izbranih IPS-ov v primerjavi z načrtovanim in dejanskim obsegom pretovora.

Obseg storitev IPS v primerjavi s planiranim in dejanskim pretovorom v obdobju 1.7.2014 - 30.6.2017

Graf 1: Sprememba v obsegu pristaniških storitev izvedenih s strani izbranih IPS-ov v primerjavi s planiranim in dejanskim pretovorom v obdobju pregledu

89. V primeru družbe Meol d.o.o. se je obseg storitev povečeval do 30. 6. 2016 in potem, zaradi prekinitve pogodbe o opravljanju storitev s strani Luke Koper dne 28. 9. 2016, strmo upadel.

Pogodba je bila prekinjena zaradi hujših kršitev pogodbe na področju varnosti in zdravja pri delu (glej poglavje 8.4.3).

90. Povečanje obsega storitev družb Lucport, Gaf in MD-Skip (tudi obsega storitev družbe Meol do prekinitve pogodbe) gre pripisati povečanju obsega dnevnega naročanja na terminalih, kjer so omenjene družbe delovale. Povečanje sovpada tudi s povečanjem dejanskega (kot tudi z načrtovanim) obsega pretovora.
91. Povečanje obsega storitev družbe Zag Conti v prvem polletju leta 2016 je primarno rezultat začetka izvajanja storitev na terminalu za avtomobile (TA). Družba Zag Conti je namreč dne 26. 10. 2015 podpisala prilogo k pogodbi o opravljanju storitev (pogodba z dne 8. 9. 2011) za terminal za avtomobile. *OP 13 Revizija 4.0*, ki je bila v veljavi v oktobru 2015, ko je družba Zag Conti podpisala prilogo k *Pogodbi o opravljanju storitev* na terminalu za avtomobile, ne določa izvedbe razpisa za primer razširitve obsega storitev obstoječih izvajalcev pristaniških storitev. Skladno z razlago prejeto s strani Luke Koper razumemo, da je bil pred podpisom priloge z Zag Conti opravljen sestanek z vsemi IPS-i, na katerem so bili obveščeni o potrebi Luke Koper po dodatnih storitvah. S strani ostalih IPS-ov ni bil izražen interes. Postopek javnega zbiranja ponudb ni bil dokumentiran, prav tako Luka Koper ni prejela nobene pisne ponudbe IPS-ov.
92. *OP 13 Revizija 5.0*, ki je v veljavi od 15. 3. 2017, določa naslednje postopke v procesu naročanja, ko se pojavi potreba po povečanem obsegu pristaniških storitev:
 - a. Vodja profitnega centra pisno utemelji potrebo po večjem obsegu storitev (na primer zaradi sklenitve novega posla, pretovora nove vrste blaga, povečanja obsega obstoječih storitev);
 - b. Opravljena je poizvedba v profitnem centru, ki je izrazil potrebo po več storitvah, pri obstoječih izvajalcih pristaniških storitev, ali imajo ustrezne kapacitete in interes za povečanje obsega njihovih storitev;
 - c. V primeru, da ni interesa s strani obstoječih izvajalcev pristaniških storitev v zadevnem profitnem centru, se opravi poizvedba pri vseh obstoječih izvajalcih pristaniških storitev na nivoju celotne Luke Koper, ali imajo ustrezne kapacitete in interes za povečanje obsega njihovih storitev na drugem terminalu;
 - d. Če se zahtevam po povečanem obsegu dela ne more zadostiti s strani obstoječih izvajalcev pristaniških storitev, se organizira konkurenčni postopek javnega zbiranja ponudb za namen najema zunanje izvajalca pristaniških storitev.
93. Kot navedeno zgoraj, pri izbiri zadevnih petih IPS-ov, med obdobjem pregleda ni bil opravljen nikakršen postopek javnega zbiranja ponudb. Postopek zbiranja ponudb so notranji postopki zahtevali le ob prvem najemu izvajalcev pristaniških storitev po 15. 3. 2017 in ob povečanju obsega njihovih storitev (npr. izvajanje novih storitev). Ker so bili vsi izbrani IPS-s s strani Luke Koper že izbrani pred obdobjem pregleda in nobeden izmed njih ni povečal svojega obsega storitev po 15. 3. 2017, skladno s takratnimi postopki ni bilo potrebno opraviti postopka javnega zbiranja ponudb.

7 Poslovni razlogi za zunanji najem pristaniških storitev

94. V sedmem poglavju smo preučili poslovne razloge za zunanji najem pristaniških storitev. V Pogodbi o izvedbi posebne revizije je določenih več dogovorjenih postopkov v zvezi s tem področjem, zato smo to poglavje razdelili v več podpoglavij za lažje povezovanje naših ugotovitev z dogovorjenimi postopki.

95. V vsakem podpoglavju najprej opišemo dogovorjene postopke (v poševnem tisku) in nato opišemo izvedene postopke ter ugotovitve na tem področju. Na primer podpoglavje 7.1 se nanaša na strateške odločitve, v njemu bodo dogovorjeni postopki opisani v podpoglavju 7.1.1 in izvedeni postopki ter ugotovitve bodo prikazani v podpoglavju 7.1.2. Potem nadaljujemo s podpoglavjem 7.2, ki se nanaša na obseg pretovora in s tem povezanih stroškov IPS-ov. Podpoglavje 7.3 se nanaša na določanje cen pristaniških storitev, nato se poglavje zaključí s podpoglavjem 7.4, ki se nanaša na naročanje in izdajanje računov za pristaniške storitve.

7.1 Strateška odločitev o zunanjem najemu pristaniških storitev

7.1.1 Dogovorjeni postopki

96. Preveriti postopek določanja cene pogodbenih storitev, kot tudi poslovnih utemeljitev, kot je določeno spodaj:
- Pridobiti morebitno interno dokumentacijo za oceno potrebe po zunanjih pristaniških storitvah in preveriti, če so izvedli oceno potrebe po zunanjih pristaniških (glej tudi točko b. zgoraj vezano na identifikacijo);*
 - Pridobiti in pregledati relevantno dokumentacijo (vključno s podporno dokumentacijo/podatki), kot so poslovni primeri, zgodovinski podatki o obsegu/prometu in napovedi, primerjalne analize, študije izvedljivosti, zunanji nasveti, analize tržnih primerjav, itd., v zvezi s strateško odločitvijo glede interne izvedbe ali uporabe zunanjega izvajalca;*
 - Opraviti razgovore z ustreznim osebjem v podjetju za pridobitev dodatnih in potrebnih pojasnil.*

7.1.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

97. Po razlagi posredovani s strani Luke Koper² razumemo, da je bila strateška odločitev za zunanji najem pristaniških storitev sprejeta leta 1995, kar je 20 let pred obdobjem pregleda³.
98. Prejeli in prebrali smo sledeče strateške dokumente, ki so bili veljavni in/ali pripravljene med obdobjem pregleda, z namenom boljšega razumevanja trenutnega stanja na tem področju:
- Poslovna strategija Luke Koper, d. d. do leta 2015, sprejeta marca 2006;*
 - 5-letni strateški načrt družbe in Skupine Luka Koper, z dne 16. 5. 2011;*
 - 5-letni strateški načrt družbe in Skupine Luka Koper, ažuriran aprila 2013;*
 - Poslovna strategija Luke Koper do leta 2030, sprejeta avgusta 2015;*
 - Strateški poslovni načrt družbe in Skupine Luka Koper za obdobje 2016 – 2020, sprejet avgusta 2015.*

² Razgovor z Nebojšo Topićem (vodja področja nabave in vzdrževanja), Boštjanom Brlekom (vodja operative), Brankom Vodopijo (svetovalec uprave).

³ Poslovodstvo trdi, da Luka Koper dokumente vezane na to odločitev hrani v svojih arhivih, vendar ta dokumentacija nam ni bila dana na vpogled in posledično niti ne vemo katera dejstva, kriteriji in podatki so bili uporabljeni ob sprejemanju zadevne odločitve.

99. Dodatno smo pridobili in pregledali spodaj navedene strateške dokumente, sicer izpred obdobja pregleda:
- Strategija zagotavljanja delovne sile 2008 – 2009, v skladu z novimi usmeritvami uprave Luke Koper d.d. z dne 15. 11. 2011;*
 - Strategija zagotavljanja in ravnanja s kadrovskimi viri v Luki Koper d.d. 2010 – 2012 z dne 23. 6. 2010.*
100. Luka Koper je med obdobjem pregleda pripravila nove strateške dokumente o poslovanju. To izhaja iz sledečih dokumentov sprejetih avgusta 2015: *Poslovna strategija Luke Koper do 2030 in Strateški poslovni načrt družbe in Skupine Luka Koper od 2016 do 2020*. V omenjenih dokumentih je bila potrjena obstoječa strategija zunanjega najemanja pristaniških storitev, tj. poslovni model IPS, kot ključni element poslovne strategije družbe Luka Koper d.d., z namenom optimiziranja stroškov in omogočanja družbi Luka Koper d.d., da lahko fleksibilno obvladuje tveganja upada poslovanja in nepredvidljivosti prometa. Nadalje je model IPS opisan kot ključna konkurenčna prednost Luke Koper⁴.
101. Dokumenta *Poslovna strategija Luke Koper, d.d. do leta 2015 in 5-letni strateški načrt družbe in Skupine Luka Koper* tudi potrjujeta strategijo zunanjega najemanja pristaniških storitev od IPS. Ne vsebujeta pa podrobne opredelitve ali dokumentacije o prednostih ali slabostih IPS poslovnega modela⁵.
102. Skladno z razlago s strani predsednika uprave Luke Koper z dne 4. 10. 2017 razumemo, da v strateških dokumentih sprejetih avgusta 2015 IPS poslovni model ni podrobno opredeljen, zato ker ni bilo nobenih sprememb obstoječega modela. Predsednik uprave se je skliceval tudi na analizo uporabe IPS s strani Luke Koper, ki jo je pripravila svetovalna družba KPMG (*Analiza organizacijske, varnostne in delovnopravne problematike najemanja pristaniških storitev, ki jih za naročnika Luko Koper d.d. opravljajo izvajalci pristaniških storitev*) dne 11. 5. 2011. Omenjena analiza vključuje ocenitev fleksibilnosti, ki jo prinaša uporaba izvajalcev pristaniških storitev in je osnovana na simulaciji, v kateri Luka Koper neposredno zaposli delavce, ki opravljajo delo kot zaposlenci izvajalcev pristaniških storitev. KPMG je primerjal urno postavko internih delavcev z urno postavko delavcev, ki delajo za omenjene izvajalce, na primerljivih delovnih mestih in ugotovil, da je interno delo povprečno 2,1 krat dražje kot delo delavcev izvajalcev pristaniških storitev. V primeru, da bi Luka Koper opravila vse delo, ki ga sicer opravljajo delavci izvajalcev pristaniških storitev, z internimi delavci, bi bili letni stroški višji za 11,5 milijonov evrov v letu 2009 in za 12,4 milijonov evrov v letu 2010. Isto poročilo KPMG omenja ključno pravno tveganje povezano z IPS poslovnim modelom in statusom najetih delavcev IPS (glej spodaj 8.4.2), ne vsebuje pa splošne kritične ocene IPS poslovnega modela.
103. Naša glavna ugotovitev na tem področju je, da odločitev za uvedbo in ohranjanje modela zunanjega najemanja pristaniških storitev ni bila ustrezno dokumentirana, ne s strateškega ne s finančnega vidika. Na podlagi pregleda strateških poslovnih planov, veljavnih ali pripravljenih v obdobju pregleda, kakor tudi na podlagi pojasnil pridobljenih s strani uprave, smo opazili, da družba ne razpolaga z aktualnim dokumentom, ki bi podrobno opredelil oziroma pojasnil ozadje IPS poslovnega modela. Ugotavljamo, da Luka Koper nadaljuje z izvajanjem tega modela, ki je bil vzpostavljen leta 1995, katerega utemeljitev in ocena ostajata nedokumentirana, ob tem pa ni bila izvedena nikakršna naknadna sistematična ali periodična revizija tega modela, kot na primer odgovor na pravne in regulatorne spremembe ali druge spremembe v notranjem ali zunanjem poslovnem okolju.
104. Na splošno bi pričakovali podrobnejše argumente na primer glede tega, koliko pristaniških storitev bi bilo treba oddati v zunanje izvajanje, kdaj angažirati lastne zaposlene v podjetju in

⁴ Poslovna strategija Luke Koper do leta 2030, stran 28.

⁵ Poslovodstvo trdi, da je družba pripravila izračun stroškov in koristi modela IPS, ki je med drugim vključeval primerjalno analizo z drugimi konkurenčnimi pristanišči (tj. Rotterdam, Antwerpen), vendar nam ti izračuni niso bili predloženi.

kdaj zunanje izvajalce (npr. ali obstaja splošna politika za zunanje izvajanje ali le za potrebe ob višku povpraševanja), ali katere storitve bi bilo potrebno oddati v zunanje izvajanje in na katerih terminalih. Prav tako ni bilo celovite finančne ali tržne ponovne ocene poslovnega modela IPS, kot tudi na primer primerjave z drugimi pristanišči, ocene tveganj modela izvajalcev pristaniških storitev (vključno s pravnimi in regulatornimi tveganji) ali kvantitativne primerjave stroškov in koristi poslovnega modela izvajalcev pristaniških storitev v primerjavi z uporabo lastne delovne sile.

7.2 Analiza pretovora blaga in stroškov IPS

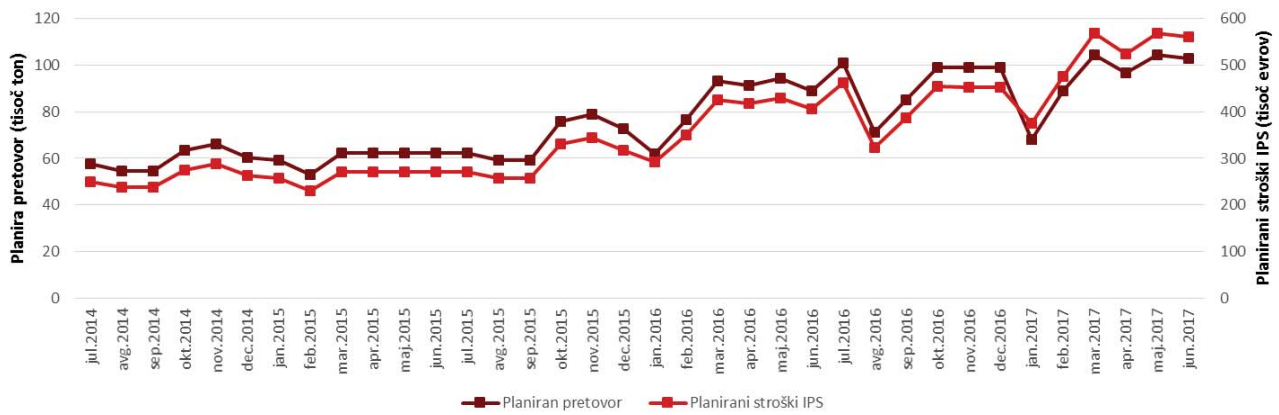
7.2.1 Dogovorjeni postopki

105. *Preveriti postopek določanja cene pogodbenih storitev, kot tudi poslovnih utemeljitev, kot je določeno spodaj:*
- a. *Primerjava dejanskih količin/ stroškov/cen s poslovnimi načrti/ napovedmi v časovnem obdobju po uvedbi zunanjega izvajanja/outsourcinga;*
 - b. *Pridobiti morebitne podatke naročnika glede količine prometa (tako načrtovane, kot dejanske) v pristanišču in časovni okvir angažiranja izbranih zunanjih izvajalcev, in preveriti, kakšna analiza je bila opravljena;*
 - c. *Opraviti razgovore z ustreznim osebjem v podjetju za pridobitev dodatnih in potrebnih pojasnil.*

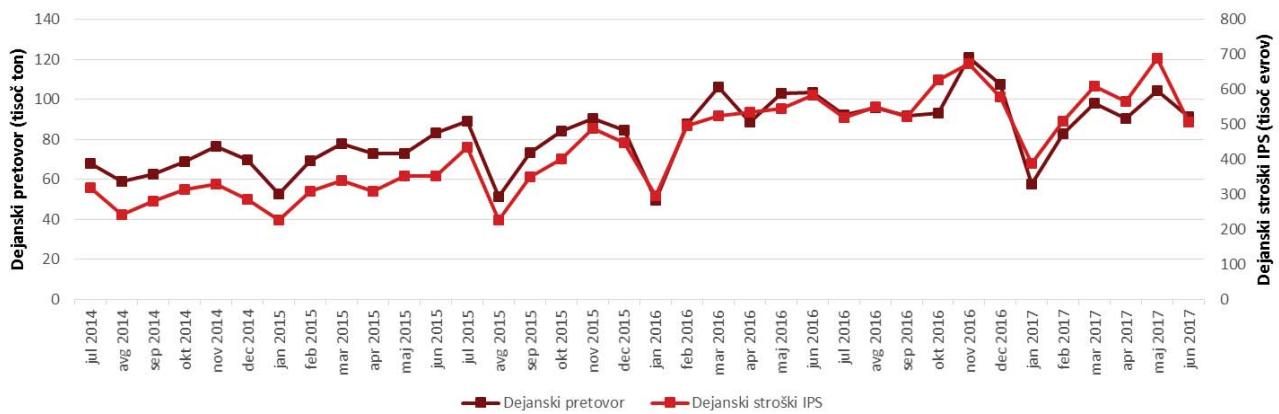
7.2.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

106. Da bi lahko ocenili, ali so bile naročene pristaniške storitve od IPS-ov skladne z dejanskimi poslovnimi potrebami, smo s strani oddelka za kontroling pridobili podatke o planiranem in dejanskem pretovoru blaga ter planirani in dejanski višini stroškov IPS v Luki Koper v obdobju pregleda. Z namenom preverjanja korelacije, smo primerjali obseg pretovora s stroški IPS za dva terminala (terminal avtomobilov in kontejnerski terminal). Ugotovitve so predstavljene v spodnjih štirih grafih.

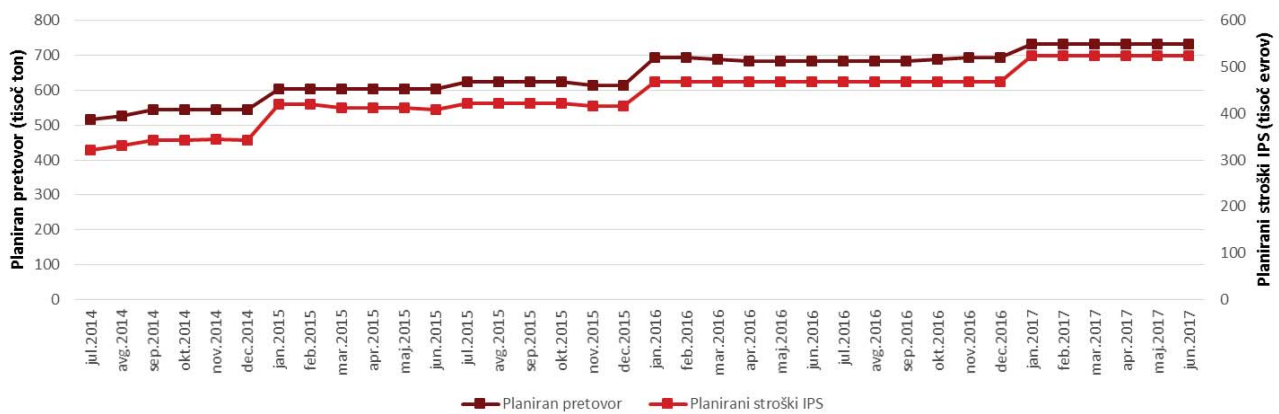
Graf 2: Planirani stroški IPS v primerjavi s planiranim pretovorom v obdobju 1.7.2014 - 30.6.2017 - Terminal avtomobilov (TA)

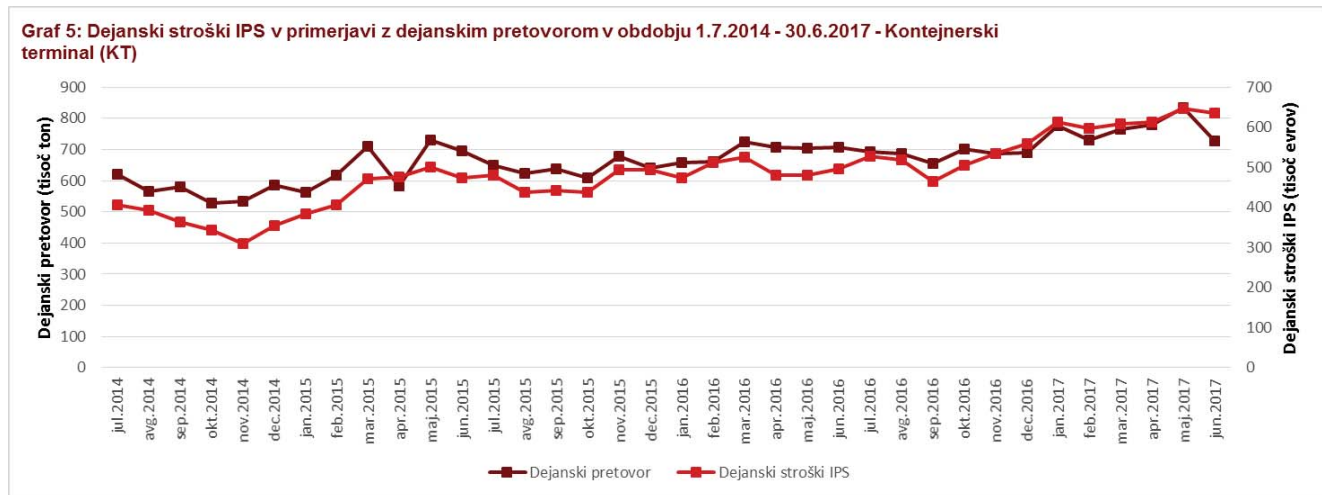

Graf 3: Dejanski stroški IPS v primerjavi z dejanskim pretovorom v obdobju 1.7.2014 - 30.6.2017 - Terminal avtomobilov (TA)

Graf 4: Planirani stroški IPS v primerjavi s planiranim pretovorom v obdobju 1.7.2014 - 30.6.2017 - Kontejnerski terminal (KT)

107. Ugotovili smo, da je obseg pretovora v Luki Koper v veliki meri v korelaciji s stroški IPS – tako planiran obseg v primerjavi s planiranimi stroški IPS, kot tudi dejanski obseg v primerjavi z dejanskimi stroški IPS za pregledana terminala. Ugotovili smo tudi, da Luka Koper pripravlja mesečna poročila o izvajanju nadzora nad obsegom pretovora in stroški IPS, kot je to predstavljeno v sledečih podpoglavjih.

Izvajanje nadzora nad obsegom pretovora in stroški IPS

108. Pridobili in pregledali smo kopije mesečnih poročil v zvezi z IPS za celotno obdobje pregleda, ki jih za upravo pripravlja oddelek za kontroling. Ugotovili smo, da mesečna poročila obravnavajo široko paleto ključnih kazalnikov poslovanja v povezavi z IPS:

- Pregled opravljenih ur dela in stroškov IPS po profitnem centru;
- Stroške posameznih IPS za tekoče leto in delež stroškov posameznih IPS v celotnih stroških IPS;
- Opravljenih mesečnih ur dela IPS po terminalu za preteklih 24 mesecev (grafični prikaz);
- Primerjavo opravljenih mesečnih ur dela in stroškov IPS z mesečnim obsegom pretovora za preteklih 24 mesecev (grafični prikaz);
- Primerjavo stroškov IPS na uro in obsega pretovora tako na mesečni ravni kot tudi za tekoči dve leti (grafični prikaz);
- Primerjavo stroškov IPS za tekoče leto na tono pretovora po terminalu v primerjavi s preteklim letom;
- Povprečna vrednost urne postavke po izvajalcih pristaniških storitev;
- Število opravljenih ur in povprečna vrednost urne postavke.

Opazili smo, da mesečna poročila ne vključujejo pojasnil in analiz varianc.

109. Na razpolago smo imeli tudi kopijo poročila upravi o poslovanju Luke Koper za obdobje šestih mesecev, od januarja do junija 2017. Vsebina tega poročila zajema analizo stroškov IPS po terminalih, in med drugim vključuje analizo variance stroškov IPS v primerjavi s poslovnim načrtom in preteklim letom, kot tudi pojasnila sprememb in varianc stroškov IPS po urnih postavkah glede na obseg pretovora.

110. Na podlagi mesečnih poročil oddelka za kontroling smo ugotovili, da obstajajo precejšnje razlike v povprečnih urnih postavkah med različnimi IPS za posamezen terminal. Razumemo, da se IPS medsebojno precej razlikujejo z ozirom na obseg in tip ponujenih storitev, zato so razlike v povprečnih urnih postavkah pričakovane. Kljub temu pa ugotavljamo, da zgoraj omenjeno poročilo ne nudi pojasnil in analiz omenjenih razlik.

111. V sklopu poglavja 7.4 smo pregledali delovanje kontrol v procesu naročanja pristaniških storitev, ki zagotavljajo, da so naročene pristaniške storitve poslovno utemeljene. Ugotovili smo, da oddelek kontrolinga v Luki Koper redno in podrobno spremlja stroške IPS in pretovor blaga. Zdi pa se, da se učinkovitost kontrol v postopku naročanja pristaniških storitev, vključno s tveganjem nepotrebne in čezmerne naročanja pristaniških storitev, ne spremlja sistematično in na neodvisen način na podlagi rednih naknadnih analiz z obdelavo podatkov in pripravo poročil.

7.3 Določanje cen pristaniških storitev

7.3.1 Dogovorjeni postopki

112. *Preveriti postopek določanja cene pogodbenih storitev.*
- a. *Opraviti razgovore z ustreznim osebjem v podjetju za pridobitev dodatnih in potrebnih pojasnil.*

7.3.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

113. Za lažje razumevanje procesa določanja cen smo opravili razgovor z Brankom Vodopijo (svetovalec uprave) in se seznanili z relevantnimi notranjimi politikami in procesi za določanje cen. Pregledane politike in procesi vključujejo *OP 13 Revizijo 5.0* (sprejeto 15. 3. 2017) in *Uporabniška navodila – Obračun opravljenih storitev* (sprejeta 10. 2. 2017).
114. Na podlagi razgovorov z Brankom Vodopijo ugotavljamo, da Luka Koper določa cene pristaniških storitev na podlagi lastnih tehnoloških postopkov in lastnih izračunov, brez predhodnega posvetovanja oziroma zbiranja ponudb od IPS-ov, ali brez izvedene tržne analize. Izhodišče za določanje cen pristaniških storitev Luke Koper predstavlja ohranjanje najnižjih možnih stroškov ob upoštevanju zakonskih pogojev (kot npr. minimalne plačne stopnje za delavce IPS), kar sovpada s politiko ciljnega obračunavanja stroškov.
115. Prav tako na podlagi prejetih pojasnil razumemo, da Luka Koper nima dokumentirane cenovne politike oziroma oblikovanih smernic za določanje cen in da Luka Koper ni izvedla primerjalne analize cen pristaniških storitev. Razumemo, da so cene storitev Luke Koper, in s tem tudi cene IPS-ov, določene za vsako blagovno skupino, s katero upravlja Luka Koper, ločeno, in da te predstavljajo osnovo za vsakega izmed profitnih centrov, pri oblikovanju letnega poslovnega načrta. Vsak posamezen profitni center ima poslovni načrt, ki natančneje določa prihodke, stroške (vključno s stroški IPS) in profitno maržo.
116. Nadalje ugotavljamo, da so cene fiksne in enotno določene za vse IPS, cenik pa je potrjen v prilogah k *Pogodbi o opravljanju storitev* za vsak terminal posebej. Izvajanje cenovne politike je obravnavano v poglavju 8.3.2.

7.4 Naročanje in zaračunavanje pristaniških storitev

7.4.1 Dogovorjeni postopki

117. Preveriti postopek določanja cene pogodbenih storitev, kot tudi poslovnih utemeljitev, kot je določeno spodaj:
- a. Pridobiti račune izvajalcev in podporne evidence (npr. urnike, ki prikazujejo delovne ure in razčlenitev opravljenega dela) ter morebitno interno dokumentacijo o analizi in odobritvi računov in preveriti izvajanje postopka odobravanja računov.
 - b. Opraviti razgovore z ustreznim osebjem v podjetju za pridobitev dodatnih in potrebnih pojasnil.

7.4.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

118. Na podlagi opravljenih razgovorov, razumemo, da ima Luka Koper vzpostavljene spodaj navedene ključne kontrole v ciklu naročanja zunanjih pristaniških storitev. Kontrole zagotavljajo, da so posamezna naročila pristaniških storitev poslovno upravičena in da Luka Koper plačuje pravilen znesek za opravljene storitve.
- a. Luka Koper pri IPS ne more naročiti več pristaniških storitev, kot jih je bilo naročenih s strani kupca storitev Luke Koper (nabavni nalog storitev IPS je mogoče povezati z naročilom kupca Luke Koper);
 - b. Sistem za planiranje sistemsko ponudi uporabniku osnovni tehnološki postopek, brez povezave na naročeno količino storitve, na podlagi katerega ter ob upoštevanju različnih dejavnikov (npr. razdalja do skladišča, razpoložljiva mehanizacija, vremenske razmere,...) vodja izmene pripravi specifikacijo potrebnih pristaniških storitev (npr. število ur na vrsto storitve). To specifikacijo se da uskladiti z naročilom pristaniških storitev;
 - c. Pri razporejanju nalog na podlagi kupčevega naročila, se prednostno uporabi lastna delovna sila, pred angažiranjem IPS-ov;
 - d. Računi prejeti od IPS-ov vključujejo le vrste in količino storitev, ki je bila dejansko opravljena, in so preverjeni ter odobreni s strani odgovornih oseb (računi so skladni z obračunom storitev);
 - e. Luka Koper preverja, da so naročene storitve tudi dejansko opravljene (glej poglavje 8.3 – Finančno spremljanje).
119. S spodaj navedenimi postopki smo želeli preveriti, ali Luka Koper izvaja zgoraj navedene kontrole v ciklu naročanja zunanjih pristaniških storitev.
- a. Pridobili smo seznam računov prejetih s strani izbranih IPS-ov v obdobju pregleda in za vsakega od njih na podlagi strokovne presoje izbrali po en račun;
 - b. Za vsako od izbranih transakcij (tj. računi številka 53/2014, 2015-75, 058-2016, 16000060 in 39/2017-TA) smo zahtevali kopijo računov s podporno dokumentacijo (izmenski plan dela, obračun storitev itd.);

- c. Na računu smo nato določili eno izmeno za izbrani dan in iz nje izbrali približno 20 obračunanih postavk ter jih primerjali z veljavnimi ceniki;
 - d. Nadalje smo za vsako izbrano izmeno zahtevali naslednjo podporno dokumentacijo: naročila kupcev pristaniških storitev, izpis tehnološkega postopka, *Plan storitev in razpored za dan, OBR 425 – Razpored delavnih skupin za dan, seznam potrebnih kvalifikacij za opravljanje določenih storitev vključno s kopijami podporne dokumentacije, izpis evidence vstopov delavcev z najavljenim vstopom (skupaj z Najavo vstopa in zadrževanja na varnem območju), obračun opravljenih storitev IPS, račun in dokazilo o plačilu opravljenih storitev.*
 - e. Medsebojno smo primerjali različne dokumente z namenom, da smo preverili, ali so bila naročila kupcev Luke Koper dejansko izvršena (primerjava naročila kupcev Luke Koper z evidenco o opravljenih storitvah).
 - f. Preverili smo, ali je tehnološki postopek iz aplikacije *Tino/SAP* skladen z izmenskim planom dela (*Plan storitev in razpored za dan*) in s tem, ali so bile izvedene kakršnekoli ročne spremembe pri pripravljanju plana dela v primerjavi s predlaganim tehnološkim postopkom. Izvedeni postopki so vključevali:
 - i. Primerjavo ali opravljene storitve v delovnih urah ustrezajo številu delavcev predvidenem v Planu storitev in razporedu za dan – ali so delovni načrti dovolj natančni;
 - ii. Preverjanje ali se znesek računa ujema z obračunom opravljenih storitev IPS, ali je bil plačan pravilen znesek dejanskemu izvajalcu pristaniških storitev.
120. Na vzorcu, ki vsebuje vsaj eno izmeno, smo za vsakega od petih izbranih izvajalcev, poskušali preveriti celoten nabavni cikel pristaniških storitev, vse od naročila kupca pristaniških storitev, do Plana storitev in razporeda, izmenskega plana dela, nabavnega naloga pristaniških storitev, kontrole izvedenega dela, prejema in končnega plačila računa IPS. Za vsako kontrolo opisano v točkah 118. a. do e. smo v naslednjih odstavkih predstavili rezultate našega testiranja.

Ujemanje naročil kupcev Luke Koper z naročili IPS-ov

- 121. Na podlagi razgovorov z Boštjanom Smodišem razumemo, da kupci Luke Koper podrobnosti o naročilu vnesejo neposredno preko za to določenega portala. Luka Koper tako samodejno prejme naročilo kupca vključno s specifikacijo zahtevanih storitev.
- 122. Za namen testiranja smo izbrali eno transakcijo iz izbranega vzorca sedmih transakcij, na podlagi katerih smo primerjali naročila kupcev Luke Koper z ustreznimi podrobnostmi naročil pristaniških storitev.
- 123. Pri transakciji, za katero smo dobili podatke (tj. Lucport d.o.o., 2. 5. 2017, izmena 1, terminal TA) smo opazili, da se je razpored izmen oziroma naročilo pristaniških storitev ujemalo z naročilom kupca storitev Luke Koper.

Ujemanje systemskega izpisa tehnološkega postopka z naročili IPS

- 124. Na podlagi razgovorov z Boštjanom Smodišem in dodatnih pojasnil s strani Luke Koper razumemo, da na podlagi prejetih naročil s strani kupcev Luke Koper informacijski sistem Luke Koper avtomatsko generira osnovno specifikacijo pristaniških storitev (tehnološki postopek), brez povezave na naročeno količino storitve. Vodja izmene lahko nato, na podlagi upoštevanja

različnih dejavnikov (npr. razdalja do skladišča, razpoložljiva mehanizacija, vremenske razmere,...) ter lastne strokovne presoje, ročno prilagodi avtomatsko generirano specifikacijo.

125. Želeli smo preveriti, ali se avtomatsko na podlagi tehnološkega postopka generirana specifikacija pristaniških storitev ujema z dejanskim nabavnim nalogom pristaniških storitev, ali je bilo naročilo ročno prilagojeno oziroma če so bile ročne spremembe upravičene ter odobrene. V ta namen smo pridobili in pregledali podporno dokumentacijo.
126. Pri izvedeni analizi smo opazili, da so se specifikacije pripravljene s strani vodje izmene ujemale z nabavnim nalogom pristaniških storitev. Razumemo, da je ročno spreminjanje avtomatsko generiranega tehnološkega postopka s strani vodje izmene del standardnega procesa dnevnega planiranja in naročanja pristaniških storitev, saj proces naročanja in izračunavanja potreb po pristaniških storitvah ni avtomatiziran in direktno povezan z naročilom kupcev storitev Luke Koper. Na podlagi dodatnih pojasnil Luke Koper razumemo, da lahko vodja izmene naknadno ročno spremeni vrsto in količino potrebnih zunanjih resursov le na podlagi izrednih dejavnikov (npr. zamude, nepričakovane bolniške, vremenski vplivi, spremembe v zasedenosti skladišč, različno dolge prevozne razdalje med delovišči ipd.), s katerimi pa mora seznaniti operativnega vodjo. Dodatno razumemo, da informacijski sistem TINO/NPID omogoča primerjavo naročenih količin in opravljenih storitev, kar predstavlja dodatni nadzorni mehanizem. Vendar pa pri tem nismo dobili dokumentacije oziroma informacij, da bi lahko potrdili, ali je bila opravljena kakršnakoli takšna analiza, da so te ročne spremembe upravičene in odobrene.

Prednostna uporaba razpoložljive notranje delovne sile pred uporabo IPS

127. V *OP 13 Revizija 4.0* je izrecno navedeno, da se mora neizkoriščena lastna delovna sila za izvedbo pristaniških storitev uporabiti pred angažiranjem IPS. Ta smernica ni eksplicitno vključena v *OP 13 Revizija 5.0*, čeprav, na podlagi informacij pridobljenih skozi razgovore z osebjem Luke Koper, razumemo, da Luka Koper še vedno sledi tej praksi.
128. Na podlagi razgovorov z Boštjanom Brlekom (vodja operative) razumemo, da ima Luka Koper vzpostavljene nadzorne mehanizme, ki zagotavljajo, da se lastna razpoložljiva delovna sila uporablja prednostno pred angažiranjem IPS; pri planiranju izmen in naročanju storitev IPS Luka Koper upošteva podatke, ki jih ima na voljo, o razpoložljivosti zaposlenih Luke Koper ter izvajalcih pristaniških storitev. Poleg tega razumemo, da mora Luka Koper pri alociranju delovnega časa pristaniških delavcev Luke Koper, upoštevati specifičnost nalog.
129. Razumemo, da Luka Koper pripravlja posebno poročilo o razpoložljivost žerjavistov. To poročilo analizira učinkovitost razporejenosti upravljalcev žerjavov, ki morajo biti, skladno z notranjo politiko družbe, maksimalno, prednostno pred drugimi nalogami, za katere so tudi usposobljeni, razporejeni na vožnjo žerjavov. Pri tem razumemo, da Luka Koper ne izvaja analiz ali pripravlja poročil o splošni izkoriščenosti lastne delovne sile. Na podlagi opravljenih razgovorov razumemo, da medtem ko Luka Koper lahko preveri izkoriščenost lastnih zaposlenih, pri tem ne izvaja naknadnih kontrol, s katerimi bi zagotovila, da so operativne kontrole, namenjene zagotavljanju prednostne uporabe razpoložljivega lastnega pred uporabo IPS, dejansko izvedene in učinkovite.

Fakturiranje storitev

130. V *OP 13 Revizija 5.0* (sprejeta 15. 3. 2017) in *Uporabniških navodilih – Obračun opravljenih storitev IPS* so določeni postopki, ki jih mora zadevni vodja izmene z uporabo aplikacije TinO, na podlagi *OBR 425* (ali katere druge evidence opravljenih storitev, ki je bila v uporabi pred sprejetjem *OBR 425*), upoštevati pri pripravi specifikacije in obračuna opravljenih pristaniških

storitev. Operativni vodja profitnega centra elektronsko potrdi specifikacijo in obračun. Obračun s specifikacijo je nato prenesen v SAP modul za fakturiranje, kjer se uporablja kot osnova za fakturiranje pristaniških storitev s strani IPS. Razumemo, da so vse aktivnosti v tem postopku elektronsko zabeležene z revizijsko sledjo.

131. Postopek fakturiranja smo preverili s testom na vzorcu petih izbranih računov, enega za vsakega od izbranih IPS. Z namenom, da bi preverili, ali so možne ročne spremembe v procesu fakturiranja, smo primerjali račune IPS z obračuni in pri tem ugotovili, da se je v vsakem primeru znesek na računu ujema z vrednostjo obračuna.
132. Dodatno smo preverili, ali se zneski, ki jih je plačala Luka Koper, ujemajo z zneskom na računu. Pri tem smo preverili tudi izpiske iz bančnega računa Luke Koper, ali je bilo nakazilo izvedeno neposredno na bančni račun zadevnega IPS-a, ki je izdal račun za opravljene storitve. V vseh primerih smo ugotovili, da so se zneski, ki jih je plačala Luka Koper, ujemali z zneskom na računu (zmanjšan za dogovorjeni 2,5% popust, zaradi plačila Luke Koper pred 15-dnevnim rokom zapadlosti) in da so bili zneski plačani neposredno na bančni račun IPS-a, ki je izdal račun.
133. V poglavju 8 – Spremljanje IPS-ov z vidika skladnosti – smo ocenjevali, ali se kontrole, ki zagotavljajo, da so naročene storitve dejansko opravljene, tudi izvajajo.

Skupna ocena tveganja (zasnova)

134. Na podlagi izvedenih postopkov in našega pregleda notranjih kontrol v procesu naročanja IPS, ki so opisani v predhodnih točkah, smo ugotovili da obstajajo področja, ki predstavljajo dodatno finančno tveganje, bodisi zaradi napake, neučinkovitosti ali prevare:
 - a. Naročanje nepotrebnih storitev IPS-i, tj. naročanje, ki ni osnovano na dejanskih poslovnih potrebah oziroma bi lahko bile storitve opravljene z lastnim delom, brez dodatnih stroškov;
 - b. Čezmerno naročanje storitev IPS; na primer več delovnih ur od dejansko potrebnih za izvedbo določenih nalog.
135. Določeni dejavniki, ki so sestavni del modela IPS, potencialno prispevajo k povečanju tveganja napak ali prevar v procesu naročanja storitev IPS:
 - a. Velik obseg poslovanja z IPS, tako v obsegu nabave storitev (22 milijonov evrov v letu 2016), kot tudi v številu posamičnih transakcij;
 - b. Kompleksnost postopka naročanja storitev IPS otežuje spremljanje;
 - c. Kontrole, ki bi omogočale naknadno odkrivanje prevar, niso ustrezno zasnovane oziroma so pomanjkljive;
 - d. Postopek naročanja storitev IPS se spremlja le na nivoju oddelka nabave in posameznih profitnih centrov; ni neodvisne funkcije zunaj omenjenih, ki bi nadzorovala proces naročanja, kar povečuje tveganje samopregledovanja in ločevanja nalog;
 - e. Luka Koper ima omejen nadzor nad dejanji zunanjih izvajalcev (npr. zaznavanje in preprečevanje nepoštenih praks).
136. Luka Koper ima vzpostavljenih več kontrol v procesu naročanja in spremljanja IPS-ov, ki zmanjšujejo potencialna tveganja nepotrebnega ali čezmernega naročanja pristaniških storitev:
 - a. *Seznam naročenih storitev v pisni obliki na spletnem portalu Luke Koper namenjen IPS je avtomatsko povezan z naročili kupcev Luke Koper (naj dodamo, da ob tem obstajajo tudi notranji nabavni nalogi);*

- b. Cene so določene (fiksne) in enotne za vse IPS. Cene so sistemsko prednastavljene in se pri izdelavi polmesečnih obračunov avtomatsko generirajo ter so osnova za fakturiranje opravljenih storitev IPS-ov;
 - c. Specifikacija vrste in količine storitev IPS je standardizirana in sistemsko generirana (dodajamo, da je možno nabavne naloge tudi ročno spreminjati);
 - d. Več zaposlenih Luke Koper na različnih delovnih mestih sodeluje v procesu naročanja pristaniških storitev, kjer ustrezno funkcijam izvajajo preverjanja na več nivojih (tj. naročanje, dobava, nadzor in izračunavanje stroškov storitev IPS, skladno z določbami v internih postopkih *OP 13* in *DN 057*);
 - e. Zaposleni Luke Koper so zadolženi za preverjanje, da so naročene storitve tudi dejansko izvedene s strani IPS-ov;
 - f. Fakture izdane s strani IPS-ov za opravljene storitve so zasnovane in se morajo skladati z obračuni storitev, ki jih generira Luka Koper;
 - g. Spremljanje stroška storitev na uro IPS.
137. Razumemo, da Luka Koper še ni izvedla ocen tveganja prevare, korupcije ali konflikta interesov, čeprav razumemo, da so na pobudo nadzornega sveta določene aktivnosti za izboljšave načrtovane za leto 2018. Takšna ocena bi Luki Koper omogočila oceniti tveganje prevar in korupcije v procesu naročanja pristaniških storitev v celoti. Tako bi lahko Luka Koper identificirala kateri deli procesa naročanja IPS predstavljajo večje tveganje za prevare in korupcijo, kar bi posledično Luki Koper omogočilo pripravo načrta ukrepanj za vsako identificirano tveganje, glede na njegovo pomembnost. Pregled notranje revizije na področju nabave storitev IPS je bil izveden v letu 2016 (NR/3-2016 z dne 25. 7. 2016), ki pa ni posebej obravnaval navedeni tveganj.
138. Glede na velik obseg in kompleksnost naročanja pristaniških storitev obstaja tveganje prekomernega naročanja teh storitev, kar bi bilo lahko sicer posamično težko odkriti, bi pa, če bi se to početje nadaljevalo skozi daljše obdobje, zneski lahko postali pomembni. Pri naročanju pristaniških storitev v Luki Koper smo identificirali dejavnike, ki povečujejo tveganje prekomernega naročanja. Neupoštevanje internega pravila o prednostni uporabi lastne razpoložljive delovne sile pred angažiranjem IPS-ov in možno ročno spreminjanje *tehnoloških postopkov*, kjer se količina naročenih storitev IPS v primerjavi s predpostavljenim tehnološkim postopkom, lahko (neupravičeno) ročno poveča, predstavljata tako tveganje.
139. Razumemo, da ima Luka Koper v procesu naročanja in spremljanja IPS-ov vgrajene kontrole, ki zagotavljajo, da se naroči prava količina storitev in da so naročene storitve tudi opravljene. Nismo pa ugotovili, da bi Luka Koper izvajala naknaden neodvisen nadzor profitnih centrov in s tem potrdila, da se za izvedbo pristaniških storitev primarno koristi lastna razpoložljiva delovna sila ali da so odstopanja od tehnološkega postopka upravičena.

8 Spremljanje IPS-ov z vidika skladnosti

8.1 Politike in procesi za spremljanje in nadzor nad IPS

140. V poglavju 8 smo pregledali spremljanje in izvajanje nadzora nad IPS-i z vidika skladnosti. V pogodbi o izvedbi dogovorjenih postopkov je več določil vezanih na to področje dela, zato smo, podobno kot prejšnje, to poglavje razdelili na podpoglavja, da bi uspeli bolje nasloviti in povezati naše ugotovitve s posameznimi dogovorjenimi postopki pogodbe. V vsakem podpoglavju so najprej navedena določila iz pogodbe o izvedbi dogovorjenih postopkov (kot

običajno v poševnem tisku) in nato opis opravljenega dela ter ugotovitve za vsako podpoglavje posebej.

8.1.1 Dogovorjeni postopki

141. Za vzorec pogodb izbranih (petih) izvajalcev pregledati vzpostavljene politike/pravilnike in procese za spremljanje in nadzor nad zunanjimi izvajalci ter pregledati proces spremljanja skladnosti pogodb z opravljenim delom in izvedenimi plačili zanj ter z zakonskimi zahtevami, in sicer:

- a. Pridobiti in preveriti politike in postopke naročnika za nadzor nad zunanjimi izvajalci.

8.1.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

142. Pridobili in pregledali smo naslednje politike in procese, povezane z izvajanjem nadzora nad zunanjimi izvajalci:

- a. *OP 13 – Poslovno sodelovanje z izvajalci pristaniških storitev IPS-i*, sprejeto 15. 3. 2017;
- b. *OP 11 – Ocenitev dobaviteljev*, sprejeto 8. 6. 2016;
- c. *DN 139 – Priprava seznama odobrenih dobaviteljev Revizija 12.0*, sprejeto 3. 10. 2016;
- d. *DN 057 - Razpis delovnega naloga za operative*, sprejeto 3. 4. 2017;
- e. *Navodilo o izdajanju dovolilnic IPS*, sprejeto 18. 5. 2017;
- f. *Uporabniško navodilo - Obračun opravljenih storitev IPS*, sprejeto 10. 2. 2017;
- g. *Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu v koprskem pristanišču*, sprejet 26. 1. 2016.

143. *OP 13* je glavni interni dokument, ki ureja politike in procese poslovnega sodelovanja med Luko Koper in izvajalci pristaniških storitev, vključno z nadzorom nad njimi. V 4.4 poglavju dokumenta *OP 13 Revizija 5.0* je določen splošni cilj Luke Koper v nadzoru nad izvajalci pristaniških storitev. Cilj je, da IPS-i dosegajo zahtevane rezultate, ob tem pa se zagotavlja varnost pri delu ter varovanje okolja na območju pristanišča. Pri tem Luka Koper ne sme posegati v naročnikov način izvajanja storitve:

- a. "Dajanje navodil o izvedbi storitev in nadzor same izvedbe rezultatov storitev IPS-ov predstavlja aktivnosti in ravnanja naročnika, ki ga izvaja s svojimi zaposlenimi. Poleg omenjenega nadzora, Luka v okviru svojih javnih funkcij koncesijske pogodbe, ki jih opravlja skladno z določili koncesijske pogodbe, izvaja nadzor nad zagotavljanjem varnosti pri delu na območju pristanišča kot celote, varovanja okolja, povzema ukrepe varovanja pristanišča in ostale aktivnosti v funkciji koncesionarja, vendar s tem ne posega v samo izvajanje storitev. V omenjenih primerih ukrepa le, v kolikor so ogrožena življenja in zdravje ljudi, okolje in varnost pristanišča."

144. V *OP 13* poglavje 4.5 (definicija koncepta "celovitih storitev") je določeno, da izvajalec pristaniških storitev izvede storitve z lastnimi viri, v lastni režiji, organizaciji in na lastno tveganje tako, da v celoti prevzema odgovornost za rezultat izvedbe storitve.

145. V povezavi s pogodbeno in regulatorno skladnostjo IPS-ov ter nadzorom Luke Koper nad IPS-i *Pogodba o opravljanju storitev* (krovnna pogodba iz leta 2016) med Luko Koper in IPS določa:

- a. Izvajalci pristaniških storitev so dolžni spoštovati interne predpise Luke Koper ter veljavne predpise Republike Slovenije s področja varovanja, varnosti in zdravja pri delu, delovno pravne zakonodaje, okoljske zakonodaje in ostalih predpisov;
- b. IPS so na zahtevo Luke Koper dolžni posredovati uradna dokazila in potrdila o spoštovanju obveznosti do svojih zaposlenih in spoštovanja predpisov s področja davčne in delovno pravne zakonodaje, predpisov varovanja, varnosti in zdravja pri delu ter drugih predpisov;
- c. Luka Koper lahko od izvajalcev storitev zahteva dokazila o ustreznosti, zdravstveni sposobnosti in kvalificiranosti izvajalcev storitev;
- d. Izvajalci morajo z Luko Koper skleniti dodaten *Sporazum o ukrepih zagotavljanja varnosti*;
- e. Luka Koper lahko pogodbo odpove brez odpovednega roka v primeru hujših kršitev določil pogodbe ali določil v *Sporazumu o ukrepih zagotavljanja varnosti*.

V podpoglavju 8.2 smo pregledali, kako Luka Koper dokumentira izvajanje nadzora nad IPS-i.

8.2 Dokumentacija o izvedenem internem nadzoru nad IPS-i

8.2.1 Dogovorjeni postopki

146. Za vzorec pogodb izbranih (petih) izvajalcev pregledati vzpostavljene politike/pravilnike in procese za spremljanje in nadzor nad zunanji izvajalci ter pregledati proces spremljanja skladnosti pogodb z opravljenim delom in izvedenimi plačili zanj ter z zakonskimi zahtevami, in sicer:
- a. Pridobiti in preveriti interno dokumentacijo/poročila (če ta obstaja) o nadzoru nad izvajalci.

8.2.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

147. O izvedenem nadzoru nad IPS-i smo pridobili naslednjo interno dokumentacijo/poročila:
- a. *Listi ocenitve dobavitelja* za leta 2014, 2015 in 2016;
 - b. Dokumentacija zunanjih bonitetnih agencij o bonitetni oceni IPS-ov;
 - c. *Seznam odobrenih dobaviteljev* (v uporabi od 2016);
 - d. Poročila o nesrečah na delovnem mestu (obravnavana v poglavju 8.4.3);
 - e. Poročila o domnevnih kršitvah na področju korporativne integritete, med katerimi je eno povezano z IPS Konteso d.o.o. (obravnavano v poglavju 8.4.3);
 - f. Korespondenca z IPS-i, ki vključuje opozorila glede kršitev na področju varnosti in zdravja, interne zapisnike, ki potrjujejo odpoved pogodb o opravljanju storitev z Meol

d.o.o. in Encon d.o.o. na osnovi ugotovljenih kršitev pogodbe in predpisov, še zlasti na področju varnosti in zdravja pri delu (obravnavano v poglavju 8.4.3).

148. Na podlagi pregleda *Listov ocenitev dobaviteljev* in *OP 11 Revizija 13.0* smo ugotovili:

- a. Navedena področja so bila zajeta pri ocenjevanju dobaviteljev: kakovost proizvoda/storitev, pravočasnost dobav, cena, proaktivnost, finančna sposobnost, sistem vodenja in varstvo pri delu. Vsako področje je nato uteženo z vnaprej določenimi utežmi, npr. kakovost storitev ima največjo težo, sledita ji pravočasnost dobav in cena (cena ni relevantna za izvajalce pristaniških storitev, saj so te cene enotne za vse IPS-e).
- b. Na podlagi *OP 11 Revizija 13.0* (sprejetem 8. 6. 2016) razumemo, da komisija, za namen ocenjevanja dobaviteljev, upošteva več različnih virov, med drugim prevzemne liste, reklamacije, kvalifikacije, poškodbe, izkušnje z dobaviteljem, mnenja vodij profitnih centrov, bonitetne ocene in druge ugotovitve. Do dne tega poročila nismo prejeli nobene podporne dokumentacije, ki jo je komisija ob izvedbi ocenjevanja upoštevala k pregledanim listom ocenitve dobaviteljev.
- c. V *OP 11 Revizija 13.0* (sprejeta 8. 6. 2016) je določeno, da mora biti za ocenjevanje sestavljena ocenjevalna komisija z vsaj tremi člani. Zasedbo sestavljajo npr. zaposleni iz področja nabave in vzdrževanje ter dodatna dva zaposlena z oddelkov, ki z dobavitelji opravijo največji delež prometa oziroma v največji meri sodelujejo z njimi.
- d. Na podlagi pregledane dokumentacije in ocenjevalnih listov razumemo, da Luka Koper pri ocenjevanju dobaviteljev ne vzame v obzir skladnosti in integritete poslovanja dobavitelja, saj ti področji nista eksplicitno vključeni v ocenjevalni list kot ocenjevani področji. Kljub temu razumemo, da ocenjevalna komisija pri izvedbi ocenitve zbere vse razpoložljive informacije, kar, kot razumemo, vključuje tudi ugotovitve glede skladnosti in integritete.

149. Na podlagi pridobljenega seznama odobrenih dobaviteljev z dne 21. 4. 2017 smo opazili:

- a. Da Luka Koper za uvrstitev na seznam odobrenih dobaviteljev upošteva naslednje dejavnike: izvedeno analizo trga, ali je dobavitelj v pravnem sporu s Skupino Luka Koper, skladnost z vidika integritete, boniteto, reklamacije, kršitev določb o zdravju in varnosti pri delu ter rezultate predhodnih ocenjevanj.
- b. Vodje profitnih centrov so odgovorni za predlaganje dobaviteljev za uvrstitev na seznam odobrenih dobaviteljev. Vodja področja nabave in vzdrževanja je zadolžen za nadzor nad seznamom.
- c. Na podlagi *DN 139 Priprava seznama odobrenih dobaviteljev Revizija 12.0* (sprejeto 3. 10. 2016) razumemo, da je edini postopek, ki je namenjen preverjanju integritete IPS, omejen na pridobivanje poročila Pooblaščenke za korporativno integriteto, glede tega ali so bile za ocenjevanega dobavitelja prijavljene kršitve korporativne integritete (glej tudi poglavje 8.4).

V naslednjih dveh poglavjih obravnavamo, kako Luka Koper nadzoruje izvedbo storitev (poglavje 8.3) in regulatorno skladnost IPS-ov (poglavje 8.4).

8.3 Finančno spremljanje

150. V tem poglavju bomo obravnavali kontrole, ki jih je Luka Koper vzpostavila za namen nadzora pri zunanjem izvajanju pristaniških storitev. Kontrole, ki smo jih preverjali so:

- a. Da so plačane cene v skladu s pogodbeno veljavnim cenikom;
 - b. Da je obseg izvedenih storitev skladen z dogovorjenim obsegom;
 - c. Da so naročene in plačane storitve dejansko bile izvedene;
 - d. Kako Luka Koper spremlja in nadzoruje kvaliteto izvedenih storitev; in
 - e. Kako Luka Koper spremlja in nadzoruje kvalificiranost delavcev IPS-ov za opravljanje njihovega dela.
151. V tem poglavju se bomo osredotočili na izvajanje kontrol; najprej smo predstavili dogovorjene postopke iz naše pogodbe, nato pa opravljeno delo, čemur sledijo naše ugotovitve. V poglavju 7.4.2 smo preverili kontrole v nabavnem procesu IPS, ki so namenjene denimo zagotavljanju, da so naročene storitve poslovno upravičene (ujemanje naročila pristaniških storitev, z naročenimi pri IPS-ih), da sta vrsta in obseg naročenih storitev skladna (tehnološki postopek) in da se zaračunane storitve IPS ujemajo z opravljenimi storitvami (račun IPS-a skladen z obračunom, tj. specifikacijo storitev, ki jih je opravil IPS). V poglavju 8.4.4 (Tveganje korupcije, prevare in ugleda) smo pregledali kontrole, ki jih je Luka Koper oblikovala za namen zagotavljanja finančne skladnosti IPS-ov (npr. da so poravnali svoje davčne obveznosti).

8.3.1 Dogovorjeni postopki

152. *Za vzorec pogodb izbranih (petih) izvajalcev pregledati vzpostavljene politike/pravilnike in procese za spremljanje in nadzor nad zunanjimi izvajalci ter pregledati proces spremljanja skladnosti pogodb z opravljenim delom in izvedenimi plačili zanj ter z zakonskimi zahtevami, in sicer:*
- a. *Oceniti ukrepe, ki zagotavljajo, da so storitve opravljene in zaračunane v skladu s kakovostjo, ceno in količino določeno v pogodbi in da imajo zaposleni izvajalca ustrezno kvalifikacijo za opravljanje svojih nalog, itd.*

8.3.2 Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

Kontrole pri preverjanju cen in obsega storitev IPS

153. Kontrole, relevantne za postopek naročanja storitev IPS:
- a. Vodja delovne skupine pregleda in potrdi, da so bile planirane in naročene storitve dejansko izvedene;
 - b. Vodja izmene potrdi *OBR 425*, tj. evidenčni list opravljenih pristaniških storitev, s čimer potrdi obseg in vrsto opravljenih storitev. Vodja izmene je prav tako odgovoren, da vnese opravljene storitve v *TinO/SAP* modul;
 - c. Operativni vodja profitnega centra elektronsko potrdi specifikacijo in obračun opravljenih storitev, ki predstavlja osnovo za izdajo računa s strani IPS-ov.
154. Na osnovi opravljenih razgovorov ter pridobljenih internih politik in postopkov razumemo:
- a. V *OP 13 Revizija 5.0* (sprejet 15. 3. 2017) je določeno, da je vodja izmene odgovoren za pripravo specifikacije in obračuna pristaniških storitev na podlagi *OBR 425*. Obračun pripravljva v aplikaciji *TinO/SAP*, kar je tudi osnova za kasnejšo izdajo fakture za opravljene storitve IPS.

- b. Operativni vodja profitnega centra nato v isti aplikaciji elektronsko potrdi obračun. Vse aktivnosti so elektronsko zabeležena z revizijsko sledjo.
 - c. Razumemo, da so vse cene pristaniških storitev predhodno določene v TinO/SAP modulu in ne morejo biti spremenjene med pripravo obračuna storitev. Ta dokument je nato uporabljen kot osnova za izdajo računa za opravljene storitve IPS.
 - d. Cene pristaniških storitev so enotne za vse IPS-e;
 - e. Cene zaračunane od IPS-ov so preverjene in potrjene s strani vodje izmene za vsako izvedeno storitev;
 - f. Vse specifikacije in obračune pristaniških storitev mora potrditi vodja profitnega centra, preden se te lahko fakturirajo.
 - g. Na podlagi dodatnih pojasnil Luke Koper razumemo, da ima ta dodatne mehanizme preverjanja količin pred potrjevanjem obračuna na nivoju Luke Koper. Obstajajo mehanizmi - dokumenti za preverbo, ki niso vezani na IPS dokumente, ampak na opravljene količine po posamezni storitvi (ladijski boni, interna poročila, statistike pretovora ipd.). Vendar pa nismo uspeli preveriti ali se ti postopki dejansko izvajajo.
155. Z namenom ocene kontrol, ki jih je Luka Koper vzpostavila za izvajanje nadzora nad zaračunanimi cenami in obsegom pristaniških storitev glede na krovne pogodbe, smo izvedli naslednje postopke:
- a. Opravili smo razgovore z namenom pridobivanja informacij z Boštjanom Brlekom (vodja operative), Nebojšo Topićem (vodja področja nabave in vzdrževanja), Boštjanom Smodišem (vodja projekta) in Brankom Vodopijo (svetovalec uprave);
 - b. Pregledali smo relevantne politike in postopke, vključno z *OP 13 Revizija 5.0* in *DN 057 Revizija 2.0*;
 - c. Na vzorcu petih računov, kot je to prikazano v Tabeli 4 spodaj, smo opravili test cen, ki so jih izbrani IPS-i zaračunali za opravljene pristaniške storitve. Test smo izvedli na vzorcu štirih od petih računov skupaj s prilogami, kjer smo za približno 20 postavk z vsake od izbranih izmen primerjali zaračunane cene z veljavnim cenikom. Namen vzorčenja je bil testirati zaračunavanje cen preko celotnega obdobja pregleda in za vsakega od petih izbranih izvajalcev pristaniških storitev;
 - d. Da bi lahko ocenili, ali je izvedeni obseg storitev enak naročenemu, smo primerjali naročila pristaniških storitev z evidencami o opravljenih storitvah za sedem izbranih obračunov.
156. Na osnovi zgoraj opisanih opravljenih postopkov smo ugotovili:
- a. Cene so določene interno brez dogovarjanja z IPS-i in so enotne za vse izvajalce pristaniških storitev. V postopku našega testiranja cen smo ugotovili, da se vse cene na obračunu ujemajo z veljavnimi in pogodbeno dogovorjenimi ceniki ter da so bili vsi dodatki (npr. za nočno delo, delo med vikendi in prazniki) pravilno obračunani.
 - b. Cene v postopku fakturiranja so sistemsko generirane in jih vodje izmen ali vodje profitnih centrov, ki so sicer vključeni v postopek fakturiranja storitev, ne morejo ročno spreminjati.
 - c. Na podlagi analize sedmih izbranih transakcij smo ugotovili, da so v šestih od sedmih primerov dejansko izvedene pristaniške storitve (obračun storitev) odstopale od naročenih storitev (plan dela), tako v obsegu kot tudi po vrsti. Razumemo, da je to posledica pogostih

sprememb pri dejanskih dostavah blaga v primerjavi s prvotnimi naročili pristaniških storitev (čas dostave, razlika v količini ipd.).

Povzetek testiranja računov - cene

IPS	Št. računa	Datum računa	Vrednost (EUR)	Preverjanje cenovnih specifikacij število postavk	Preverjanje cenovnih specifikacij število izmen
Gaf d.o.o.	53/2014	1.8.2014	21.395,58	54	17
Lucport d.o.o.	39/2017-TA	18.5.2017	54.658,36	24	4
Zag conti d.o.o.	058-2016	15.11.2016	25.689,58	23	9
MD - Skip d.o.o.	16000060	15.4.2016	13.189,23	22	10
Meol d.o.o.	2015-75	4.12.2015	47.413,33	<i>Nekonsistentni podatki</i>	

Tabela 4: Test cen na izbranem vzorcu

Kontrola izvajanja in kvalitete izvedbe storitev

157. Prepoznali smo naslednje kontrole, ki jih Luka Koper izvaja z namenom nadzora nad kvaliteto izvedenih storitev IPS:

- a. Vodja delovnega procesa izvaja nadzor nad kvaliteto izvedenih pristaniških storitev in to zaveže na *OBR 425*;
- b. Redna letna ocenjevanja dobavitelja;
- c. Vodja delovnega procesa zagotavlja, da so planirane/naročene storitve izvedene;
- d. Spremljanje povzročenih nesreč in škode na blagu strank in opremi Luke Koper;
- e. V prilogah k *Pogodbam o opravljanju storitev* je določen sistem bonus-malus. Na primer Priloga za Terminal avtomobilov določa, da je dodatek v višini 0,50 evrov na uro izplačan le v primeru, ko se zgodijo manj kot štiri nesreče na 10.000 opravljenih ur. Štiri poškodbe vozil na 10.000 ur se upoštevajo kot faktor. Na drugi strani Priloga za Terminal sipkega tovora predvideva 10% bonus, če je dosežen vnaprej določen obseg pretovora brez poškodb ali pritožb s strani naročnika pristaniških storitev.

158. Na osnovi opravljenih razgovorov in našega pregleda internih politik in postopkov razumemo, da:

- a. Vodja delovnega procesa je zadolžen, da preverja, da so vse naročene pristaniške storitve tudi dejansko izvedene na zahtevani ravni kakovosti. Vse pomanjkljivosti (povzročena škoda na blagu, opremi) so zabeležene na *OBR 425*. V primeru povzročitve škode na blagu in opremi Luke Koper ali reklamacije kupca na opravljeno storitev IPS, se izpolni *OBR za škodni dogodek* in podatke zabeleži v aplikacijo *NESKLADNOSTI* v kateri so škodni dogodki in reklamacije IPS storitev sistemsko zabeleženi in na voljo za nadaljnje analize;
- b. Pridobili smo kopije letnih ocen za vse izbrane IPS-e za obdobje pregleda, ko so imeli aktivno poslovno razmerje z Luko Koper;

- c. Vsak oddelek oz. profitni center vzdržuje lastno evidenco kršitev, nesreč in primerov škod, povzročenih s strani posameznih IPS-ov;
 - d. Dobavitelj je vključen na seznam odobrenih dobaviteljev in lahko posledično sodeluje z Luko Koper le v primeru, ko izpolnjuje določene pogoje.
159. Z namenom ovrednotenja izvajanja kontrole kakovosti opravljenih storitev IPS, smo izvedli naslednje postopke:
- a. Razgovore z Boštjanom Brlekom (vodjo operative) in Nebojšo Topićem (vodjo področja nabave in vzdrževanja);
 - b. Pregledali smo relevantne notranje politike, vključno z *OP 11 Revizija 13.0* in povezane *DN 136 Revizija 10.0* ter *DN 139 Revizija 12.0* in *OP 13 Revizija 5.0*;
 - c. Pridobili in pregledali smo poročila letnega ocenjevanja dobaviteljev. Podporne dokumentacije, na osnovi katere so bile podane ocene, do dneva zaključka priprave tega poročila nismo uspeli pridobiti, čeprav razumemo, da je ta zabeležena v aplikaciji *NESKLADNOSTI* in na voljo za namen ocenjevanja dobaviteljev;
 - d. Od oddelkov in profitnih centrov smo zahtevali poročila o neskladnostih IPS-ov;
 - e. Pridobili in pregledali smo *Seznam odobrenih dobaviteljev* z dne 21. 4. 2017.
160. Na osnovi izvedenih dogovorjenih postopkov smo ugotovili, da preverjanje kontrol kakovosti izvaja več posameznih oddelkov, vsak za svoje področje. Vsak oddelek prispeva pridobljene podatke za namen ocenjevanja kvalitete izvajanja IPS-ov. Razumemo, da ima Luka Koper računalniško podprto bazo podatkov, kjer se beležijo vse kršitve IPS. Vendar pa Luka Koper, razen letnih ocenjevanj dobaviteljev in poročil posameznih oddelkov, na podlagi podatkov iz te baze ne opravlja nikakršne celovite analize.

Usposobljenost delavcev IPS-ov

161. Na podlagi spodaj opisanih postopkov razumemo, da ima Luka Koper vzpostavljene naslednje kontrole z namenom nadziranja ustrezne usposobljenosti delavcev IPS-ov:
- a. Na podlagi pojasnil Luke Koper razumemo, da Luka Koper za lastne zaposlene in delavce IPS-ov redno izvaja usposabljanja (tako teoretična kot praktična) in testiranja za usposobljenost, skladno z *DN 123 Preizkušanje znanja in izobraževanje iz varnosti in zdravja pri delu Revizija 8.0* (z dne 1. 2. 2013). Usposabljanja so namenjena tako uporabnikom luške mehanizacije, kot vsem delavcem, ki zasedajo mesto vodje delovnega procesa. Pridobljene kvalifikacije so nato zabeležene v za to namenjen SAP modul in so na voljo vsem pristojnim osebam Luke Koper, za namen preverjanja usposobljenosti delavcev pred oz. v času izvajanja nalog. Kljub temu razumemo, da Luka Koper nima vzpostavljenega sistematičnega preverjanja usposobljenosti delavcev za dela, za katere se zahtevajo posebne kvalifikacije (razen za tiste za upravljanje pristaniške mehanizacije), ko ti izvajajo delovno nalogo. To se izvaja le ob naključnih preverjanjih.
 - b. Pri vstopu na območje koprškega pristanišča se avtomatsko preverjata veljavnost zdravniškega spričevala in potrdilo o opravljenem izpitu iz varstva pri delu (glej poglavje 8.4.3);
 - c. Vodja garaže, preden začnejo delavci IPS-ov uporabljati opremo Luke Koper, na podlagi notranje evidence preveri, ali so ti ustrezno usposobljeni za upravljanje teh strojev;

- d. Delavci IPS-ov, ki upravljajo luško mehanizacijo, so predhodno testirani, ali so zmožni upravljati pristaniško mehanizacijo;
 - e. Za vsakega od delavcev IPS-ov, ki upravlja s pristaniško mehanizacija, se uporablja evidenca (Evidenčni karton voznika IPS), kjer so navedene njegove kvalifikacije. Evidenca je namenjena za uporabo s strani IPS-ov in je Luka Koper ne hrani.
162. Na podlagi opravljenih razgovorov ter pregleda internih politik in postopkov v povezavi z usposobljenostjo delavcev IPS-ov razumemo:
- a. Proces preverjanja usposobljenosti delavcev IPS je opravljen v treh fazah; in sicer v prvi fazi odgovorna oseba iz oddelka za področje varovanja zdravja in ekologije pridobi potrdila o kvalifikacijah delavcev IPS;
 - b. V drugi fazi Luka Koper delavce IPS testira za zmožnost upravljanja s pristaniško mehanizacijo; in
 - c. V tretji fazi vodja garaže ali vodja mehanizacije in opreme pred vsakokratno predajo mehanizacije v uporabo preveri, da ima delavec IPS ustrezne kvalifikacije.
163. Želeli smo preveriti ali ima Luka Koper vzpostavljene ustrezne kontrole za spremljanje usposobljenosti delavcev IPS in ali so te kontrole učinkovite. Zato smo:
- a. Za vzorec sedmih izbranih transakcij zahtevali seznam potrebnih kompetenc za naloge, ki so jih opravljali delavci IPS po specifikaciji naročenih storitev.
 - b. Za vsako nalogo v sklopu opravljenih storitev iz izbranega vzorca sedmih transakcij, ki so jo izvedli delavci IPS, smo zahtevali kopijo potrdila o usposobljenosti delavca za izvedbo te naloge. Do danes smo prejeli le vzorčno dokumentacijo, kopijo *Evidenčnega kartona voznika IPS*, kjer so bile delavčeve kvalifikacije zapisane skupaj z njegovim imenom, imenom IPS in obdobjem veljavnosti zdravniškega spričevala ter potrdila o opravljenem izpitu iz varstva pri delu. Prejeli smo tudi zaslonsko sliko podatkovne baze, v kateri so razvidne kvalifikacije delavcev izvajalca T-Momo d.o.o. Naj dodamo, da pridobljena dokumentacija ni bila povezana z našim vzorčnim izborom. Te evidence ne hrani Luka Koper, saj je last IPS-ov.
164. Čeprav razumemo, da Luka Koper izvaja redna usposabljanja in preverjanja usposobljenosti delavcev IPS (skladno z *DN 123*), da so vse kvalifikacije zabeležene v določenem SAP modulu in da je ta modul na voljo pristojnim osebam Luke Koper, je naša glavna ugotovitev glede nadzora Luke Koper nad usposobljenostjo delavcev IPS, da medtem ko zaposleni Luke Koper sistematično preverjajo, da ima vsak delavec IPS zahtevane kvalifikacije za upravljanje luške mehanizacije (npr. dovoljenje za upravljanje z viličarjem) preden jim to predajo v upravljanje, na drugi strani ni vzpostavljen noben sistematičen postopek preverjanja usposobljenosti in sposobnosti delavcev IPS, ki opravljajo druge kvalificirane naloge brez uporabe mehanizacije (npr. signalist žerjavistu, kontrolor). Nadalje razumemo, da Luka Koper ne nadzoruje delovnih izkušenj delavcev IPS. Luka Koper smatra, da je to odgovornost na strani IPS, ki mora zagotoviti, da so njihovi delavci dovolj kvalificirani za izvajanje nalog. V poglavju 8.4.3 nadalje obravnavamo te točke v povezavi s skladnostjo glede varnosti in zdravja pri delu.

8.4 Nadzor skladnosti s predpisi

165. V tem poglavju ocenjujemo, kako Luka Koper zagotavlja, da je poslovanje z IPS-i skladno z veljavnimi predpisi. Prav tako v tem poglavju ocenjujemo, kako Luka Koper spremlja, da IPS-i poslujejo skladno z veljavnimi predpisi. Ugotovili smo, da je Luka Koper izpostavljena tveganjem neskladnosti s predpisi in tveganjem izgube ugleda na treh področjih, čemur smo ustrezno prilagodili naše postopke in razdelili poglavje na tri podpoglavja:
- a. Skladnost z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD) v 8.4.2;
 - b. Skladnost s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu v 8.4.3; in
 - c. Skladnost s protikorupcijsko in davčno zakonodajo v 8.4.4.
166. Nedavno je bil v Luki Koper izveden inšpekcijski nadzor na področju delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu, pri čemer so bile ugotovljene kršitve predpisov. V slovenskih medijih pa so se pojavile obtožbe o koruptivnem in/ali neetičnem ravnanju izvajalcev pristaniških storitev.
167. V poglavju 8.4.1 so v poševnem tisku navedeni dogovorjeni postopki iz naše pogodbe. Ti dogovorjeni postopki so relevantni za tri podpoglavja, ki sledijo, za temi pa so predstavljeni postopki, ki smo jih izvedli, in zadevne ugotovitve.

8.4.1 Dogovorjeni postopki

168. *Oceniti ukrepe, ki zagotavljajo, da izvajalci pristaniških storitev in Luka Koper izpolnjujejo zakonske zahteve (npr. v zvezi z okoljem, delovnim pravom, davki, zdravjem in varnostjo, itd.).*

8.4.2 Skladnost z Zakonom o urejanju trga dela (ZUTD)

Uvod

169. Ključno vprašanje v zvezi s skladnostjo zakonodaje, ki ureja delovna razmerja in trg dela, se nanaša na naravo poslovnega razmerja med Luko Koper in IPS-i. Gre za ugotavljanje vsebinskega razmerja, kjer se postavlja vprašanje ali gre pri sodelovanju z IPS-i za naročanje storitev ali najem delovne sile.
170. Uradno so pogodbe med Luko Koper in IPS-i pogodbe za opravljanje storitev na podlagi 619. člena Obligacijskega zakonika, kjer Luka Koper kot naročnik naroči storitve od izvajalcev, ki nosijo polno odgovornost za izvedbo storitev, pri čemer ohranjajo neodvisnost glede načina njihove izvedbe.
171. Vseeno obstaja tveganje, da so lahko delavci IPS-ov vsebinsko obravnavani kot zaposleni Luke Koper, v kolikor bi bilo poslovno razmerje med Luko Koper in IPS-i razumljeno, kot da gre za najem delovne sile. V tem primeru bi bila lahko Luka Koper izpostavljena naslednjim tveganjem:
- a. Finančno tveganje: obstaja tveganje, da bo Luka Koper morala nuditi podobne delovne pogoje, vključno s plačilom delavcem IPS-ov, kot jih imajo njeni lastni zaposleni na

podobnih delovnih mestih. Luka Koper je izvedla lastno simulacijo potencialnega finančnega učinka zaposlitve vseh delavcev IPS-ov (v najslabšem možnem scenariju) in ocenila, da bi dodaten strošek na podlagi podatkov iz leta 2016 znašal prek 20 milijonov evrov letno.

- b. Davčno tveganje: obstaja tveganje je, da bo Luka Koper morala plačati neporavnane davke in prispevke za socialno varnost za določene delavce IPS-ov, ki bi se lahko smatrali kot delavci Luke Koper.
- c. Tveganje neprekinjenega poslovanja: možno je, da bo Luka Koper morala prekiniti poslovanje z IPS-i, saj je videti, kot da ti nudijo posredovanje delavcev, za kar pa niso ustrezno registrirani (glej točko 183).

Izvedeni postopki in povzetek ugotovitev

- 172. Z namenom preverjanja aktivnosti, ki jih je Luka Koper izvedla iz vidika skladnosti s predpisi na tem področju, smo opravili naslednje postopke:
 - a. Pridobili in preučili smo poročila izvedenega inšpekcijskega nadzora;
 - b. Z namenom razumevanja, kako je Luka Koper obvladovala tovrstno tveganje, smo opravili razgovore z odgovornimi osebami;
 - c. Zahtevali smo dodatne podatke, ki bi lahko pokazali obstoj morebitnega delovnega razmerja med delavci IPS-ov in Luko Koper.
- 173. Na podlagi izvedenih postopkov smo ugotovili naslednje.
- 174. Inšpektorat RS za delo je dne 14. 7. 2016 in 18. 7. 2016 v prostorih Luke Koper opravil dva inšpekcijska pregleda IPS podjetja Encon d.o.o., pri čemer je bilo ugotovljeno, da so delavci Encon d.o.o. izpolnjevali kriterije, na podlagi katerih se klasificirajo kot napoteni delavci. Inšpektorat RS za delo je na dan 3. 10. 2016 izdal odločbo št. 06100-1176/2016 naslovljeno na Luko Koper, v kateri je določeno, da je Luka Koper omogočala izvedbo dela, ki predstavlja neposredno kršitev drugega odstavka 166. člena ZUTD, ki navaja, da "uporabnik sme sprejeti napotene delavce le od delodajalca za zagotavljanje dela, ki ima dovoljenje iz 167. člena tega zakona in je vpisan v register ali v evidenco". Na podlagi odločbe je Luka Koper dobila prepoved sprejemanja posredovanih delavcev od družbe Encon d.o.o. Sicer pa je Luka Koper že pred prejemanjem odločbe Inšpektorata RS za delo prekinila pogodbo o opravljanju storitev z družbo Encon d.o.o.
- 175. V odločbi Inšpektorata RS za delo so bili navedeni sledeči kriteriji, ki so vsebinsko pomenili posredovanje delavcev:
 - a. Delavci Encon d.o.o. so opravljali delo po navodilih in pod nadzorom Luke Koper;
 - b. Delavci Encon d.o.o. so za opravljanje svojega dela primarno uporabljali opremo Luke Koper;
 - c. Delavci Encon d.o.o. so za Luko Koper neprekinjeno dalj časa opravljali delo (inšpektor je pregledal časovno obdobje od januarja do julija 2016) in ne enkratnega dela, ki bi ustrezalo kriterijem podjemne pogodbe.

176. Luka Koper je vložila pritožbo na sklep Inšpektorata RS za delo na podlagi proceduralnih, dejanskih in pravnih razlogov in med drugim citirala dve predhodni sodbi v svojo korist (sodba Višjega sodišča v Kopu Cpg 12/2011, sodba Okrožnega sodišča v Kopru Pg 508/2008, ki jo je presojalo Višje sodišče v Kopru v okviru sodbe Cpg 12/2011 in zadnje sodbe Višjega sodišča v Kopru I Cp 411/2016), kjer so sodišča razsodila, da Luka Koper nabavlja storitve od pristaniških izvajalcev in ne najema zunanje delovne sile. Inšpektorat RS za delo je zavrnil pritožbo, Luka Koper pa je vložila tožbo na Upravno sodišče Republike Slovenije (v Novi Gorici), kjer sodba o zadevi še ni bila izdana.
177. Kljub temu, da se je sklep Inšpektorata RS za delo nanašal zgolj na enega specifičnega izvajalca pristaniških storitev (tj. Encon d.o.o.), obstaja očitno tveganje, da bi se v bistvu lahko tudi delavci drugih IPS-ov smatrali kot posredovani delavci. Na Luka Koper smo naslovili spodnje vprašanje:
- a. Ali je Luka Koper izvedla analizo obsega indikatorjev pri svojem poslovanju z IPS-i, upoštevajoč merila, ki jih je pri svojem pregledu uporabil Inšpektorat RS za delo (četudi se Luka Koper ne strinja s pristopom Inšpektorata).
178. Vodja pravne službe, Boris Jerman, je potrdil, da:
- a. Ni bila opravljena nobena analiza potencialnega obstoja razmerja napotitve delavcev oz. obstoja indikatorjev delovnega razmerja, saj Luka Koper smatra, da 166. člen ZUTD ne velja za njena razmerja z izvajalci pristaniških storitev;
 - b. Niso pridobili nobenega neodvisnega pravnega mnenja vezanega na to odločbo;
 - c. Luka Koper ni sprejela nobenih ukrepov za zagotavljanje skladnosti s 166. členom ZUTD, ker Luka Koper na podlagi preteklih sodb smatra, da v dani situaciji ne gre za kršitev 166. člena ZUTD, saj gre pri sodelovanju z IPS-i za naročanje storitev in ne najemanje delovne sile. Kljub temu je zatrdil, da Luka Koper stalno izpopolnjuje način poslovanja z IPS-i, z namenom, da zagotavljajo, da ne bo prisotnih nobenih indikatorjev posredovanja delavcev ali potencialnega delovnega razmerja.
179. Opazili smo, da je Luka Koper angažirala KPMG, da je opravila svetovalne storitve na področju optimizacije procesa naročanja na področju IPS-ov (*Luka Koper d.d.: Optimizacija nabavnega procesa – področje IPS*, z dne 18. 8. 2017). Poročilo KPMG z letnico 2017 ne vključuje analize pravnih tveganj v povezavi s 166. členom ZUTD in tudi ne vključuje neodvisne ocene IPS poslovnega modela. Poročilo družbe KPMG iz leta 2011 na področju IPS-ov (omenjeno v poglavju 7.1.2 zgoraj) je obravnavalo tveganje za primer, da bi bili delavci IPS-ov obravnavani kot posredovani delavci, in je pri tem predlagalo vrsto sprememb, ki so bile zatem implementirane s strani Luka Koper v krovne pogodbe z IPS-i, kot tudi v interne procese oz. politike, s čimer bi bili odstranjeni potencialni indikatorji obstoja delovnega razmerja oz. posredovanja delavca.
180. V letnem poročilu družbe iz leta 2016 ni dokazov, da je družba presojala, ali je iz tega naslova morebiti potrebno v računovodskih izkazih Luke Koper za leto 2016 oblikovati rezervacije oziroma vsaj ustrezno razkriti potencialne obveznosti. Iz letnega poročila Luke Koper za leto 2016 ni razvidno, da je takšno razkritje vključeno. V poročilu o obvladovanju tveganj v letnem poročilu Luke Koper za poslovno leto 2016 (str. 140-141) je omenjeno, da je Luka Koper v letu 2016 sprejela končno odločbo, ki se nanaša na ugotovitev, da je kršila delovno-pravno zakonodajo in posledično sprožila pravni postopek za zaščito lastnih interesov. Vendar pa v tem letnem poročilu ni pojasnila glede tveganj v zvezi z odločbo Inšpektorata RS za delo.
181. Glede indikatorjev potencialnega posredovanja delavcev oz. obstoja delovnega razmerja, ki so bili uporabljeni s strani Inšpektorata RS za delo, smo zahtevali nadaljnje informacije in

pojasnila. Spodaj povzemamo naše ugotovitve. Poudarjamo, da so vsi ti potencialni indikatorji predmet pravne interpretacije (gledano tako posamično kot skupaj) in da je potrebna podrobna analiza dejanske delovne prakse Luke Koper, da se ugotovijo dejstva.

- a. *Uporaba opreme Luke Koper.* Glede na prejete razlage in glede na našo analizo izmenskega dela razumemo, da IPS-i za določene delovne procese uporabljajo opremo Luke Koper (npr. viličarje). Nadalje razumemo, da ta oprema predstavlja strateška sredstva Luke Koper, in jo uporabljajo delavci Luke Koper kot tudi delavci več IPS-ov. Luka Koper izjavlja, da od IPS-ov ne more biti pričakovano, da bodo investirali v to drago opremo, še posebej glede na poslovno tveganje, kateremu so izpostavljeni, saj jim Luka Koper ne zagotavlja nikakršnega obsega poslovanja.
- b. *Neprekinjeno opravljanje dela za Luko Koper za daljše obdobje.* Za izbrane IPS-e, ki so v tem trenutku še vedno v poslovnem razmerju z Luko Koper, smo pridobili izpis podatkov o delovnem času (evidenca vstopov in izstopov) za prvih šest mesecev leta 2017. S pomočjo podatkov smo izračunali, koliko dni so bili posamezni delavci IPS-ov prisotni na delu. Analiza je povzeta v Tabeli 5 spodaj. Za dva IPS-a, Gaf d.o.o. in MD Skip d.o.o., ugotavljamo, da je v prvih šestih mesecih leta 2017 več kot dve-tretjini delavcev nastopilo delo v 90% ali več delovnih dneh.

Dnevna prisotnost delavcev izbranih IPS v Luki Koper v obdobju 1.1.2017 - 30.6.2017

Prisotnost ⁽¹⁾	Lucport		GAF		MD-SKIP		ZAG CONTI	
	Število zaposlenih	% od vseh zaposlenih	Število zaposlenih	% od vseh zaposlenih	Število zaposlenih	% od vseh zaposlenih	Število zaposlenih	% od vseh zaposlenih
Število zaposlenih (2)	151		68		66		91	
≥ 112 dni (90%)	51	33.8%	52	76.5%	46	69.7%	39	42.9%
≥ 100 < 112 dni (80-90%)	15	9.9%	2	2.9%	5	7.6%	9	9.9%
≥ 62 < 100 dni (50-80%)	24	15.9%	3	4.4%	8	12.1%	15	16.5%
Manj od 62 dni (50%)	61	40.4%	11	16.2%	7	10.6%	28	30.8%

Note: (1) Število (odstotek) dni prisotnosti v Luki Koper v primerjavi s številom delovnih dni v obdobju 1.1.2017 - 30.6.2017 (tj. 124 dni; vir: www.racunovodja.com);

(2) Število delavcev/predstvanikov IPS, ki so vstopili v območje Luke Koper.

Tabela 5: Ocena števila dni prisotnosti delavcev IPS-ov v Luki Koper v obdobju 1. 1. 2017 – 30. 6. 2017

- c. *Delo po navodilih in nadzoru Luke Koper.* Opažamo, da ima Luka Koper v sistemizaciji delovnih mest in v navodilih v OP 13 delovna mesta (*delovodja, disponent in razporejevalec*), katerih naloge vključujejo dajanje navodil in nadzor delovnega procesa v poslovanju z IPS-i. Kakšna narava dela, obseg dajanja navodil izvajalcem in nadzor nad izvajalci del so potrebni, da zadostijo kriterijem 166. člena ZUTD, je predmet pravne interpretacije. Luka Koper je v pritožbi zoper odločbo Inšpektorata RS za delo navajala, da je dajanje navodil in opravljanje nadzora nad opravljenim delom dovoljeno v poslovnih razmerjih, za katere velja 619. člen Obligacijskega zakonika. Da bi lahko ugotovili kateri delovni procesi bi lahko vključevali dajanje navodil in opravljanje nadzora v taki obliki, da bi zadostili kriterijem 166. člena ZUTD, bi bila potrebna natančna analiza teh procesov.

182. Z vpogledom v register podjetij, ki imajo registrirano dejavnost posredovanja delavcev, ki ga vodi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, smo ugotovili, da nobeden izmed izbranih IPS-ov na dan 21. 9. 2017 ni bil registriran za posredovanje delavcev.
183. Pravno tveganje, kateremu je Luka Koper izpostavljena v zvezi s potencialno opredelitvijo delavcev IPS-ov kot posredovanih delavcev, za družbo predstavlja veliko sistemsko tveganje, saj poslovni model IPS, ki ga Luka Koper uporablja za izvajanje svoje osnovne dejavnosti, morebiti krši slovensko delovno-pravno zakonodajo. Izid tega pravnega tveganja je trenutno negotov, saj je predmet tekočih pravnih postopkov.

184. V najslabšem možnem primeru obstaja možnost, da bi v primeru ugotovitve, da Luka Koper za podobno ali enako opravljeno delo različno obravnava delavce IPS v primerjavi z lastnimi delavci, naknadno prišlo do zahteve po poravnavi razlik v izplačilu, kot tudi v primeru ugotovitve obstoja delovnega razmerja z nekaterimi delavci IPS-ov, kjer bi lahko prišlo do zahteve po naknadnem plačilu davkov in socialnih prispevkov iz tega naslova, velikemu tveganju finančne izpostavljenosti Luke Koper. Razumemo, da Luka Koper ni pridobila nikakršnega neodvisnega pravnega mnenja glede zadevnega pravnega tveganja in da ni izvedla nobene analize, s katero bi ocenila možen vpliv, ki bi ga lahko imelo upoštevanje indikatorjev delovnega razmerja v delovnih procesih Luke Koper.
185. Prav tako opažamo, da vprašanje skladnosti z Zakonom o urejanju trga dela negativno vpliva na to, kako Luka Koper nadzoruje izvajalce pristaniških storitev na splošno. Poslovni model Luke Koper zahteva, da imajo izvajalci pristaniških storitev avtonomijo pri načinu izvajanja storitev in popolno odgovornost za doseganje določenih rezultatov. S tem ta poslovni model v določeni meri omejuje možnost neposrednega nadzora Luke Koper nad IPS-i, vključno izvajanje nadzora nad spoštovanjem predpisov s področja varstva in zdravja pri delu ter ostalih predpisov na tem področju. To bi lahko povečalo tveganja kršitev predpisov na omenjenih področjih. Luka Koper zagovarja stališče, da bi, v primeru bolj neposrednega nadzora nad IPS-i, zmanjšali njihovo avtonomijo, in posledično povečali tveganje, da bi bilo razmerje med delavci IPS-ov in Luko Koper smatrano kot delovno razmerje.

8.4.3 Skladnost s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu

Uvod

186. V tem poglavju ocenjujemo, kako Luka Koper zagotavlja skladnost s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu v povezavi z delavci IPS-ov.

Izvedeni postopki

187. Izvedli smo naslednje postopke, da bi ocenili, kako Luka Koper izvaja nadzor skladnosti na področju varnosti in zdravja pri delu IPS-ov:
- a. Za razumevanje področja varnosti in zdravja pri delu smo opravili razgovor z naslednjimi zaposlenimi v Luki Koper: Borisom Kankarašem (vodja področja pristaniške varnosti), Boštjanom Brlekom (vodja operative) in Boštjanom Pavličem (vodja področja varovanja zdravja in ekologije).

- b. Prebrali smo naslednje interne politike in postopke: *OP 13 Revizija 5.0* (sprejeto 15. 3. 2017), *Navodilo o izdajanju dovolilnic - za IPS* (sprejeto 18. 5. 2017), *Navodilo o najavah IPS* (sprejeto 1. 3. 2017), *PP 36 Zagotavljanje varnosti pristanišča Koper Revizija 5.0* (sprejeto 14. 2. 2017), *Varnostna politika* (sprejeta avgusta 2015), *Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu v koprskem pristanišču* (sprejeto 26. 1. 2016), *Pravilnik o notranjem redu na območju Luke Koper d.d.* (sprejeto 15. 4. 2011), *Pravilnik o ugotavljanju alkoholiziranosti in prisotnosti nedovoljenih psihoaktivnih snovi na območju Luke Koper* (sprejeto 1. 12. 2015).
- c. Pridobili in pregledali smo dokumentacijo o vzpostavljenih kontrolah v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu, ki med drugim vključuje evidenco vstopov delavcev IPS-ov ter kopije veljavnih zdravniških spričeval in potrdil o opravljenem izpitu iz varstva pri delu.
- d. Da bi lahko ocenili, ali ima Luka Koper vzpostavljene ustrezne kontrole za spremljanje, ali so delavci IPS-ov ustrezno usposobljeni, smo zaprosili za seznam kompetenc in kvalifikacij potrebnih za vsako storitev, ki so jih delavci IPS-ov izvedli v sklopu izbranega vzorca sedmih transakcij.
- e. Na vstopnem mestu smo opazovali izvajanje kontrol pri vstopu delavcev IPS-ov v območje Luke Koper.
- f. Pridobili in prebrali smo poročila o inšpekcijskem nadzoru za področje varnosti in zdravja pri delu, ki se nanašajo na IPS-e.

Povzetek ugotovitev: kontrole vstopov, veljavnost zdravniških spričeval in usposobljenosti delavcev IPS-ov

188. Na podlagi razgovorov smo prepoznali vrsto kontrol, ki jih Luka Koper izvaja za nadzorovanje varnosti in zdravja pri delu IPS-ov.
- a. *Področje varovanja zdravja in ekologije*, ki ga vodi Boštjan Pavlič, preverja, da imajo delavci IPS-ov veljavna zdravniška spričevala in da so opravili izpit iz varstva pri delu. Vodijo tudi evidenco o usposobljenosti delavcev IPS-ov.
 - b. *Področje pristaniške varnosti*, ki ga vodi Boris Kankaraš, izvaja nadzor vstopov delavcev IPS-ov preko sistema dovolilnic. Preverja in zagotavlja tudi, da se spoštuje predviden čas zadrževanja v pristanišču (tj. največ 14 ur, v primeru, da se delavec IPS-a na območju pristanišča zadržuje več kot 13 ur, se samodejno sproži alarm) in izvaja naključne preglede prisotnosti alkohola in prepovedanih psihoaktivnih snovi pri delavcih IPS. Področje operative, ki ga vodi Boštjan Brlek, je v obdobju pregleda (prvo obvestilo je bilo poslano junija 2015, drugo oktobra 2015 in zadnje v marcu 2016) vsem IPS-om poslal elektronska sporočila, na temo kršitev pogodbenih določil v zvezi z zdravjem in določili, ki zadevajo delavce, ki se zadržujejo na območju pristanišča dlje od maksimalno dovoljenega časa zadrževanja. Pridobili smo tudi kopije teh elektronskih sporočil, kjer je Luka Koper opozorila na možne kazni, kot je prekinitev pogodb, v primeru nadaljnjih kršitev.

- c. Brez najave vstopa, veljavnega zdravniškega spričevala in opravljenega izpita iz varnosti pri delu, delavci IPS-ov ne morejo vstopiti v območje pristanišča. Obe potrdili morajo predhodno predložiti oddelku *Področja varovanja zdravja in ekologije*, kjer podrobnosti vključijo v bazo podatkov. Baza podatkov je povezana s sistemom dovolilnic, kar omogoča samodejno izvajanje kontrol vstopa, ki prepreči, da bi delavec IPS brez veljavnega zdravniškega potrdila ali potrdila o opravljenem izpitu iz varstva pri delu, vstopil v območje pristanišča. Kot navedeno, kontrolo vstopa izvaja področje pristaniške varnosti.
- d. Proces preverjanja usposobljenosti delavcev IPS se izvaja v treh fazah. V prvi fazi odgovorna oseba področja varovanja zdravja in ekologije pridobi spričevalo o usposobljenosti delavcev IPS-ov. V drugi fazi Luka Koper izvede testiranje delavcev IPS-ov, s čimer preverijo in potrdijo, da lahko ti delavci upravljajo z luško mehanizacijo. V tretji fazi *vodja garaže ali upravljavec strojev in opreme* vsakokrat, preden preda mehanizacijo v upravljanje, preveri/prebere navedene usposobljenosti na *Evidenčnem kartonu voznika IPS*, ki ga podpiše njegov delodajalec in zabeleži interno številko opreme za določen dan.
- e. Luka Koper izvaja nadzor nad in pripravlja četrletna poročila o nesrečah pri delu, z ločenim prikazom statistike o nesrečah, ki so jih utrpeli delavci IPS-ov in delavci Luke Koper.

189. Ugotovili smo:

- a. V zvezi s spremljanjem varnosti in zdravja pri delu delavcev IPS-ov smo ugotovili, da so vsi delavci, za katere smo pridobili podatke, imeli veljavna zdravniška spričevala in opravljene izpite iz varstva pri delu.
- b. Dne 22. 9. 2017 smo opravili fizični pregled postopka kontrole vstopa delavcev IPS-ov. Pri izvajanju kontrole nismo opazili neskladnosti z veljavnimi notranjimi politikami Luke Koper.
- c. Prejeli smo en primer *Evidenčnega kartona voznika IPS*, kjer so evidentirane kvalifikacije delavca IPS-a skupaj z njegovim imenom, imenom IPS-a ter časom veljavnosti zdravniškega spričevala in potrdila o opravljenem izpitu iz varstva pri delu. Na podlagi izvedenih razgovorov razumemo, da zaposleni v Luki Koper sistematično preverjajo, da ima vsak delavec IPS-a zahtevane kvalifikacije pred predajo luške mehanizacije v upravljanje.
- d. Kljub temu, da razumemo, na podlagi pojasnil Luke Koper in *DN 123*, da Luka Koper izvaja redna usposabljanja in preverjanja usposobljenosti delavcev IPS, da so te kvalifikacije zabeležene v določen SAP modul in so na voljo za namen preverjanja odgovornim osebam v Luki Koper, na podlagi pridobljenih pojasnil razumemo, da zaposleni v Luki Koper sistematično (ampak le naključno) ne preverjajo, ali so delavci IPS-ov, ki opravljajo druge naloge kjer se ne uporablja luška mehanizacija, in kjer je potrebna posebna usposobljenost (npr. signalist, kontrolor), usposobljeni za opravljanje teh nalog. Razumemo, da Luka Koper zagovarja stališče, da je za izvajanje tega nadzora v pristojnosti in odgovornost IPS-ov.
- e. Skladno s krovno pogodbo morajo IPS-i izvajati storitve z ustrezno usposobljeno delovno silo, kar pomeni, da je IPS odgovoren za to, da je delovna sila ustrezno kvalificirana, strokovna in zadostno izkušena. Kljub temu, na podlagi in pridobljenih pojasnil, razumemo, da Luka Koper samostojno ne spremlja izkušenj delavcev IPS-ov in ali bi njihove izkušnje oziroma pomanjkanje le-teh vplivalo na tveganje varnosti in zdravja pri delu.

Povzetek ugotovitev: inšpekcijski nadzori na področju varnosti in zdravja pri delu

190. Prejeli smo dokumentacijo o dveh inšpekcijskih nadzorih opravljenih na področju varnosti in zdravja pri delu v zvezi z IPS-i:
- Odločba št. 06152-720/2016 z dne 31. 8. 2016, ki jo je izdal Inšpektorat RS za delo, po inšpekcijskem pregledu s področja varnosti in zdravja pri delu.
 - Odločba št. 06152-892/2017 z dne 28. 9. 2017, ki jo je izdal Inšpektorat RS za delo, po preiskavi smrti delavca IPS-a (družbe Konteso d.o.o.) zaradi nesreče dne 29. 7. 2017 na terminalu sipki tovor v Luki Koper.
191. V odločbi Inšpektorata RS za delo z dne 31. 8. 2016 je bilo ugotovljeno, da so v času inšpekcijskega pregleda delavci različnih delodajalcev delali v istih skupinah (Encon d.o.o., Meol d.o.o., Eurotrans d.o.o. in Milan Cereković s.p.) na terminalu za les in terminalu sipki tovor. V odločbi Inšpektorata je navedeno, da morajo v takšnih okoliščinah zadevni delodajalci skleniti pisni sporazum o skupnih ukrepih za zagotovitev varnosti in zdravja pri delu. V odločbi Inšpektorata je ugotovljeno, da Eurotrans ni podpisal takšnega sporazuma in odločeno, da mora Luka Koper, v roku treh dni od prejema odločbe, odpraviti kršitev.
192. Luka Koper je v pismu Inšpektoratu RS za delo z dne 12. 9. 2016 zapisala, da je ugotovljeno kršitev odpravila, da pa Eurotrans d.o.o. ni bil njihov izvajalec, ampak da je drugi izvajalec, tj. Encon d.o.o., lažno prijavil zaposlenega v Eurotransu kot enega od lastnih zaposlenih.
193. Na podlagi poročila o opravljenem inšpekcijskem pregledu o varnosti in zdravju pri delu smo ugotovili, da Luka Koper v času inšpekcije (tj. julija 2016) ni imela učinkovitega nadzora nad tem ali so delavci IPS dejansko zaposleni pri IPS, ki so v tistem trenutku delali v pristanišču, in da posledično Luka Koper ni zagotavljala skladnosti z zdravstvenimi in varnostnimi predpisi ter predpisi s področja socialne varnosti.
194. Luka Koper je po tem inšpekcijem nadzoru uvedla dodatne kontrole za potrditev identitete delodajalca vsakega delavca IPS-ov, tako da od vsakega IPS-a zahteva, da za vsakega zaposlenega delavca zagotovi obrazca socialnega zavarovanja M1 in M2. To omogoča Luka Koper, da identificira dejanskega delodajalca, preden lahko delavec pridobi dovolilnico za vstop (*OP 13*, poglavje 5.1 - *Pogoji za izdajo dovolilnice*) in s tem možnost opravljanja storitev v Luki Koper.
195. Odločba št. 06152-892/2017 z dne 28. 9. 2017 se nanaša na delovno nesrečo, kjer je bil delavec IPS-a, ki je delal v ladijskem skladišču, smrtno poškodovan z grabilcem žerjava za raztovarjanje soje z ladje; žerjavist ni mogel videti v skladišče ladje. Razumemo, da se je Luka Koper na odločbo Inšpektorata pritožila. V odločbi inšpektorja je ugotovljenih več kršitev na področju varovanja in zdravja pri delu:
- Delovodja ni nadzoroval dela, kar je direktna kršitev delovnega procesa Luke Koper za ravnanje s sojo in žiti na terminalu sipki tovor ("*Tehnologija pretovora soje in žit na terminalu sipki tovor*"). Razlog za to, da ni bilo delovodje, je bilo takratno pomanjkanje osebja. Glede na izjave, ki jih je inšpektor pridobil od delavcev, je bilo poslovodstvo Luke Koper en mesec pred nezgodo na sestanku opozorjena, da "brez delovodij delo ne bo potekalo kot mora, vendar so dobili odgovor, da bodo delovodje uposobili izvajalci luških storitev." Razumemo, da Luka Koper nasprotuje ugotovitvam Inšpektorata, ki je v odločbi navedel, da je za delovni proces obvezna prisotnost delovodje, medtem ko je lahko, skladno z *Elaboratom o varnem delu v PC terminal sipki tovor* z dne 7. 12. 2011, delovni proces izveden le ob prisotnosti disponenta.

- b. V času nesreče ni bilo signalista, ki bi vodil žerjavista, ko ta ne more videti v območje nakladanja ali raztovarjanja, kot to zahtevajo interni predpisi Luke Koper.
 - c. V skladu z notranjimi postopki Luke Koper bi morala v času nesreče v delovni skupini delati dva žerjavista v tandemu, pri čemer en dela kot signalist, medtem ko drugi upravlja žerjav; po dveh urah se vlogi zamenjata. Namesto, da bi delal kot signalist, je drugi žerjavist počival, vloga signalista pa je bila dodeljena delavcu IPS-a iz podjetja Konteso d.o.o. Ta delavec pa v času nesreče ni izvajal nalog signalista, temveč je izvajal naloge čiščenja.
 - d. Luka Koper in IPS Konteso d.o.o. nista imela nobenih dokazil, da je bil delavec (zaposleni v Konteso), ki naj bi opravljal delo signalista, usposobljeni za to delo, kar je bila direktna kršitev notranjih pravil Luke Koper ("*Priročnik za signaliziranje in varno delo na ladijskih in vagonskih manipulacijah*"). V odločbi inšpektorja je bilo ugotovljeno, da tudi drugi delavci (brez dodatnih podrobnosti) niso bili primerno kvalificirani. V inšpekcijski odločbi je bilo ugotovljeno tudi, da so v preteklosti, ko je Luka Koper opravljala celoten delovni proces z lastnimi zaposlenimi, signalisti morali imeti ustrezno kvalifikacijo signalista. Odločba nadalje ugotovlja, da IPS ni usposabljal delavcev za opravljanje nalog signalista, ker je bil prepričan, da ga bo usposobila Luka Koper, ki izvaja zadevni delovni proces.
196. Odločba z dne 28. 9. 2017 je za primarno odgovornost za zagotavljanje skladnosti s predpisi varnosti in zdravja pri delu navedla Luko Koper, ker je storitev pretovarjanja del delovnega procesa, ki ga upravlja Luka Koper, in v katerem se uporablja oprema Luke Koper in za kar so celotno delovno in tehnično dokumentacijo pripravili delavci Luke Koper.
197. Na podlagi prejetih pojasnil razumemo, da Luka Koper po nesreči s smrtnim izidom, z namenom izboljšanja skladnosti s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu, načrtuje uvedbo dodatnih ukrepov. Vendar pa bodo ti ukrepi sprejeti v okviru obstoječega modela zunanjega najema IPS-ov, kjer je IPS odgovoren za izvajanje svojih storitev, nadzora svojih zaposlenih in je odgovoren za njihovo usposabljanje ter ocenjevanje njihove usposobljenosti.
198. Ta poslovni model IPS sam po sebi omejuje direkten nadzor Luke Koper nad delavci IPS-ov, med drugim na področju zdravja in varnosti pri delu (kot tudi drugih področij regulatorne skladnosti), kar povečuje tveganje regulatornih kršitev na tem področju.
199. Nadalje razumemo, da je Luka Koper opravila oceno tveganj na področju varnosti in zdravja pri delu za vse delovne procese in delovna mesta v Luki Koper. Luka Koper priznava obstoj tveganj na področju varstva in zdravja pri delu iz naslova neustrezne usposobljenosti oziroma kvalificiranosti delavcev IPS-ov. Razumemo, da Luka Koper ni opravila neodvisne ocene vpliva poslovnega modela IPS na tveganja skladnosti na področjih zdravja in varnosti pri delu. Takšna neodvisna ocena tveganja bi omogočila identifikacijo področij z višjo stopnjo tveganja in pripravo izvedbenega načrta za zmanjšanje vpliva teh tveganj. Tak načrt bi lahko med drugim vseboval vzpostavitev dodatnih neposrednih notranjih kontrol za zagotavljanje skladnosti na omenjenih področjih, ali pa to, da bi bilo morda določene storitve z višjim zdravstvenim in varnostnim tveganjem najbolj učinkovito in smiselno izvajati znotraj Luke Koper, s čimer bi zmanjšali tveganja in izboljšali skladnost na tem področju.

8.4.4 Skladnost s protikorupcijsko in davčno zakonodajo

Uvod

200. V več virih vključno z anonimnimi prijavi, zapisniki sej Komisije za nadzor javnih financ v Državnem zboru RS in slovenskimi mediji, so bile v povezavi s korupcijo, prevarami in neetičnim ravnanjem pri poslovanju Luke Koper z IPS-i, izpostavljene sledeče zadeve:

- a. Domneven konflikt interesov pri naročanju storitev od IPS-a Konteso d.o.o. (obtožba je bila posredovana predsedniku uprave dne 23. 6. 2016 in je bila preiskana s strani komisije za obravnavo prijav kršitve korporativne integritete v skupni Luka Koper; anonimna prijava je bila objavljena tudi v slovenskih medijih dne 10. 7. 2017; <http://www.regionalobala.si/novica/anonimka-luskih-delavcev-matic-jovicic-in-ceparna-tapeti-policija-preucuje-navedbe>);
- b. Domnevne prevare s strani podizvajalcev od podizvajalcev IPS-ov (t.i. drugi nivo ali dalje), kot so davčni vrtljak (missing trader fraud), plačila zaposlenim v gotovini za neprijavljeno delo itd. (povzeto po pismu Komisije za nadzor javnih financ Državnega zbora RS z dne 31. 1. 2017, razpravljano na 45. seji omenjene komisije dne 8. 6. 2017; <https://www.dzrs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=VII&type=pmagdt&uid=402C639AE8227D44C125813E003F6CD5>);
- c. Domnevno izkoriščanje zaposlenih pri IPS-ih, pri čemer naj ne bi bila upoštevana delovnoppravna zakonodaja, da so bili delavi izpostavljeni nevarnostim in tveganjem za zdravje, da so bili za opravljeno delo prenizko plačani (izjava Gorana Lukiča na 45. seji Komisije za nadzor javnih financ, Državni zbor RS dne 8. 6. 2017; <https://www.dzrs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=VII&type=pmagdt&uid=402C639AE8227D44C125813E003F6CD5>).

Nekatere izmed zgoraj navedenih obtožb zadevajo kršitve ali neetično ravnanje IPS-ov ali njihovih podizvajalcev in ne Luke Koper. Kljub temu pa kršitve predpisov ali neetično ravnanje IPS-ov predstavljajo tveganje za ugled Luke Koper. To pa še posebej zato, ker IPS-i opravljajo osnovno dejavnost Luke Koper in so v mnogih primerih v večini ali celo popolnoma odvisni od Luke Koper, saj s poslovanjem z Luko Koper ustvarijo večino ali vse svoje prihodke (glej Tabelo 5).

Izvedeni postopki

201. Da smo lahko ocenili izvajanje, kako Luka Koper spremlja tveganja povezana s korupcijo, prevarami in ugledom pri poslovanju z IPS-i, smo izvedli sledeče postopke:

- a. Da smo lahko bolje razumeli kakšne vrste korupcij, prevar in tveganja za ugled so bila očitana Luki Koper v povezavi z IPS-i, smo pridobili podatke o obtožbah o korupciji iz javno dostopnih virov (slovenski mediji, spletna stran Komisije za preprečevanje korupcije itd.);
- b. Prebrali smo poročila o kršitvah korporacijske integritete, ki so bile preiskovane s strani komisije za obravnavo prijav kršitve korporativne integritete v skupini Luka Koper;
- c. Z namenom pridobivanja informacij o nadzoru za zmanjševanje korupcijskega tveganja v Luki Koper v povezavi z IPS-i smo opravili razgovore z Mirjano Gontarev (vodja kadrovskega področja in pooblaščenka za korporacijsko integriteto), Nebojšo Topićem

(vodja področja nabave in vzdrževanja) in Dimitrijem Pucerjem (odgovorna oseba za področje IPS v področju nabave in vzdrževanja).

- d. Zahtevali in pregledali smo dokumentacijo vezano na nadzor za zmanjševanje korupcijskega tveganja in tveganja prevar;
- e. Pridobili in prebrali smo *Etični kodeks skupine Luka Koper* in *Poslovník o delu pooblaščenca za korporativno integriteto in komisije za obravnavo prijav kršitve korporativne integritete v skupini Luke Koper*.

Povzetek ugotovitev

202. Na podlagi opravljenih razgovorov razumemo, da je Luka Koper uvedla spodaj navedene kontrole, z namenom zmanjševanja tveganj korupcije in konflikta interesov v povezavi z najemom IPS-ov:

- a. *Pogodbe o opravljanju storitev* z IPS-i vsebujejo protikorupcijsko klavzulo;
- b. *Etični kodeks družb skupine Luka Koper* vsebuje politiko glede konflikta interesov, s katero so zaposleni zavezani poročati o svojih poslovnih interesih, ki bi se lahko izrazili v obliki konflikta interesov. Prav tako morajo podpisati izjavo, da razumejo in da bodo ravnali v skladu s politikami Luke Koper na tem področju;
- c. Luka Koper (v oddelku *področje nabave in vzdrževanja*) preko uporabe javne poslovne baze podatkov, preverja lastniško strukturo dobaviteljev in njihovo kreditno sposobnost;
- d. Luka Koper je v letu 2016 uvedla sistem za sprejemanje in obravnavo anonimnih prijav ter uvedla *komisijo za preiskovanje prijav kršitev korporativne integritete*;
- e. Luka Koper je uvedla *seznam odobrenih dobaviteljev*, ki ga upravlja oddelek področja nabave in vzdrževanja. Uvrstitev na *seznam odobrenih dobaviteljev* je pogojena tudi z zadostovanjem kriteriju integritete.

203. Opazili smo, da je predsednik uprave na dan 23. 6. 2016 prejel anonimno obtožbo glede korupcije v povezavi z IPS-om Konteso d.o.o. (katere polovični lastnik, Igor Babič, je brat vodje potniškega terminala). *Komisija za obravnavo prijav kršitve korporativne integritete v skupni Luka Koper* je anonimno prijavo preiskovala, za kar smo pridobili poročilo komisije z dne 4. 8. 2016. V poročilu so navedene naslednje obtožbe:

- a. Na zahtevo Igorja Babiča je njegov brat na potniškem terminalu zaposlil tri ljudi. Konteso d.o.o. naj bi za svoje storitve zaračunal 5-kratno realno vrednost storitev;
- b. Igor Babič je v štirih letih pridobil zemljišča v vrednosti 150 tisoč evrov in na njih zgradil hišo s kvadraturo 300 kvadratnih metrov.

204. V članku, objavljenem na spletni strani enega izmed slovenskih medijev na dan 10. 7. 2017, je bilo zapisano, da je družba Konteso d.o.o. v prvem letu poslovanja z Luko Koper zaslužila 600 tisoč evrov (<http://www.regionalobala.si/novica/anonimka-luskih-delavcev-matic-jovicic-in-cepar-na-tapeti-policija-preucuje-navedbe>);

205. *Komisija za obravnavo prijav kršitve korporativne integritete v skupni Luka Koper* je v poročilu o preiskavi obtožb zaključila, da so obtožbe korupcije v tem primeru neutemeljene. Med drugim je bilo zapisano, da:

- a. Družba Konteso d.o.o ni poslovala s Potniškim terminalom;

- b. Sta družbo Konteso d.o.o. z dnem 20. 1. 2016 ustanovila dva družbenika (tj. Igor Babič in Dušan Tešić) vsak s polovičnim lastniškim deležem. Dušan Tešić je predhodno izvajal pristaniške storitve kot samostojni podjetnik. Podjetje je naknadno, zaradi uvedbe nove politike Luke Koper, kjer je določano, da Luka Koper za izvajalce pristaniških storitev najema le pravne osebe, preoblikoval v družbo z omejeno odgovornostjo. (Ugotovili smo, da so stroški poslovanja Luke Koper s podjetjem Dušan Tešić s.p. v letu 2015 dosegli 508.827 evrov, medtem ko so z družbo Konteso d.o.o. v letu 2016 dosegli 661.765 evrov).
206. Na podlagi opravljenih razgovorov smo ugotovili, da je Luka Koper vzpostavila več kontrol za zmanjševanje tveganj korupcije in prevar (poleg prej navedenih) pri poslovanju z IPS-i.
- a. IPS-i so zavezani (in so bili tudi pred obdobjem pregleda), da posredujejo dokazila FURS-a o poravnanih davčnih obveznostih in obveznostih iz naslova socialnih zavarovanj. Od leta 2016 dalje Luka Koper prav tako zahteva, da IPS-i posredujejo enaka dokazila za svoje podizvajalce, ki opravljajo pristaniške storitve v Luki Koper;
- b. Razumemo, da je Luka Koper omejila sodelovanje z IPS-i le na nivo enega podizvajalca.
207. Naša najpomembnejša ugotovitev v tem delu je, da je Luka Koper še vedno izpostavljena tveganju izgube ugleda zaradi potencialnih koruptivnih in neetičnih praks s strani IPS-ov ali njihovih podizvajalcev. Luka Koper je z namenom zmanjševanja tveganj korupcije in izgube ugleda uvedla določene protikorupcijske kontrole v proces sodelovanja z IPS-i. Te med drugim vključujejo vpeljavo protikorupcijske klavzule in določil v krovno pogodbo, ki zavezujejo IPS-e k spoštovanju veljavnih predpisov. Dodatno je Luka Koper zahtevala, da IPS-i posredujejo dokazila o poravnanih davčnih obveznostih in obveznostih iz naslova socialnih prispevkov. Ugotavljamo, da bi Luka Koper morala, skladno z boljšo prakso, sprejeti dodatne ukrepe za zmanjševanje tveganj korupcije in izgube ugleda pri poslovanju z IPS-i.
208. Luka Koper si v svojih pogodbah z IPS-i ni pridržala pravice do zahteve, da morajo biti izvajalci pristaniških storitev revidirani s strani neodvisne revizijske družbe oziroma, da morajo biti podvrženi drugimi postopkom revidiranja (pregledi, dogovorjeni postopki ipd.). Neodvisna protikorupcijska revizija ali pregled (v skladu z MSP 2410) bi navadno vključevala tudi pregled kontrolnega okolja in bi lahko pomagala ugotoviti potencialne opozorilne znake za nepravilnosti in s tem tveganja v zvezi z izgubo ugleda za Luko Koper. Trenutno IPS-i niso zavezani k reviziji finančnih izkazov, saj so pod pragom obvezne revizije.
209. *Etični kodeks družb skupine Luka Koper* določa, da podjetje, ko izbira dobavitelje, daje prednost tistim, ki delujejo v skladu z "mednarodnimi standardi vodenja" in sodelujejo z Luko Koper "v duhu načel in vrednot, ki veljajo za Luko Koper". Vendar razumemo, da Luka Koper tega praktično ni implementirala pri poslovanju z IPS-i, kot na primer jih spodbudila, da sprejmejo skupni kodeks korporativne družbene odgovornosti, pridobijo certifikat v zvezi s protikorupcijsko politiko ali se pridružijo nacionalnemu ali mednarodnemu kodeksu korporativne integritete.
210. Nadalje, *List ocenitve dobavitelja* za namen letnega ocenjevanja IPS-ov, ne vključuje kriterija integritete. Razumemo pa, da je ocena integritete dobaviteljev vključena na *seznamu odobrenih dobaviteljev* in da to oceno pripravlja oddelek *področje nabave in vzdrževanja* (pri tem pridobi poročila o kršitvah posredovanih s strani pooblaščenca za korporativno integriteto). Razumemo, da oddelek Področje nabave in vzdrževanja pri ocenjevanju ni neodvisen.
211. Na področju zagotavljanja skladnosti s predpisi, smo ugotovili več splošnih šibkosti.
- a. Luka Koper ni ocenila tveganj korupcije, prevar ali konfliktov interesov. Omenjene ocene tveganj bi omogočile Luki Koper, da identificira poslovna področja in procese, pri katerih obstajajo omenjena tveganja in da sprejme primerne ukrepe za zmanjševanje teh tveganj.

(Razumemo, po razlagi prejeti od vodje notranje revizije in člana uprave za finance in računovodstvo, da so, na pobudo nadzornega sveta, izvedbe ocen omenjenih tveganj predvidene za leto 2018).

- b. Prav tako smo ugotovili, da predstavnica za korporativno integriteto, Mirjana Gontarev, ni funkcionalno oz. organizacijsko neodvisna, saj to funkcijo izvaja le delno, primarno pa je vodja kadrovske službe in v tej vlogi poroča upravi in je ocenjena z njene strani.
- c. Luka Koper prav tako nima neodvisne funkcije za zagotavljanje skladnosti s predpisi, ki bi lahko pripravljala ocene tveganj korupcije, prevar, konflikta interesov in izgube ugleda ter pri tem stalno nadzirala učinkovitost kontrol Luke Koper v povezavi z obvladovanjem tveganj korupcije, prevar, konflikta interesov ali izgube ugleda. (Po razlagi, posredovani od vodje notranje revizije in člana uprave za finance in računovodstvo, razumemo, da se, na pobudo nadzornega sveta, načrtuje uvedba neodvisne funkcije za skladnost s predpisi).

Pooblaščen revizor

Ljubljana, dne 12. 11. 2017

Dušan Hartman

PricewaterhouseCoopers d.o.o.

 PricewaterhouseCoopers d.o.o.

9 Priloge

9.1 Seznam oseb s katerimi smo opravili razgovore

Zaposleni	Delovno mesto
Boris Kankaraš	Vodja področja pristaniške varnosti
Boštjan Brlek	Vodja operative (odgovoren za IPS od 2009 (z vmesno prekinitvijo) do 19. 4. 2017)
Boštjan Pavlič	Vodja področja varovanja zdravja in ekologije
Boštjan Smodiš	Vodja projekta
Branko Vodopija	Svetovalec uprave
Dimitrij Pucer	Odgovorna oseba za področje IPS v področju nabave in vzdrževanja
Gregor Belič	Vodja terminala avtomobilov
Jasmin Omanović	Operativni vodja - kopenski del
Lea Stopar	Vodja notranje revizije
Marjan Beškovnik	Operativni vodja - ladijski del
Mirjana Gontarev	Vodja kadrovskega področja in pooblaščenka za korporativno integriteto
Nebojša Topič	Vodja področja nabave in vzdrževanja (odgovoren za IPS od 19. 4. 2017)
Tea Vatovec	Vodja kontrolinga

9.2 Seznam pregledane dokumentacije

Področje	Naziv dokumenta	Datum dokumenta
Cene	Sklepi uprave - dvig cen	3.10.2011
Cene	Sklepi uprave - dvig cen	23.12.2014
Dokumentacija cikla nabave	Dokumentacija vezana na test cikla nabave pristaniških storitev, ki vključuje naročilnico, izpis tehnološkega postopka, plan dela, obračun, račun, plačilo, napoved vstopov, zdravniške preglede, varstvo pri delu, evidenčni karton voznika IPS, dodatna pojasnila s strani Luke Koper za pregledovano obdobje in izbrane izvajalce	1.7.2014-30.6.2017
Druga linija	E-mail sporočilo podpogodbenukom za dostavo dokazila o plačanih davčnih dajatvah	6.10.2016
FURS potrdila od IPS	Potrdila o plačanih davčnih obveznostih izbranih IPS	1.7.2014-30.6.2017
Glavna knjiga in ostale računovodske evidence	Analitika pretovora stroškov dela in IPS, številka: 62/2017	1.7.2014-30.6.2017
Glavna knjiga in ostale računovodske evidence	Bruto bilance izbranih IPS	1.7.2014-30.6.2017
Glavna knjiga in ostale računovodske evidence	Kartice izbranih IPS	1.7.2014-30.6.2017
Glavna knjiga in ostale računovodske evidence	Konto kartice izbranih IPS	1.7.2014-30.6.2017
Glavna knjiga in ostale računovodske evidence	Seznam prejetih računov za izbrane izvajalce IPS	1.7.2014-30.6.2017
Glavna knjiga in ostale računovodske evidence	Vstopi, izstop in prehodi v območju pristanišča za izbrane IPS	1.1.2017-30.6.2017
Izvedenska poročila	Analiza organizacijsko, varnostno in delovnopravne problematike najemanja pristaniških storitev, ki jih za naročnika Luko Koper d.d. opravljajo izvajalci pristaniških storitev - KPMG povzetek	11.5.2011
Izvedenska poročila	Lista nepopravljenih revizijskih napak za poslovno leto, ki se je končalo 31.12.2016	17.3.2017
Izvedenska poročila	Lista opustitev in drugih napak pri predstavljanju in razkrivanju (MSRP računovodski izkazi) za poslovno leto, ki se je končalo 31.12.2016	17.3.2017
Izvedenska poročila	Optimizacija nabavnega procesa - IPS - KPMG	18.8.2017
Izvedenska poročila	Optimizacija nabavnega procesa - splošna analiza in priporočila - KPMG	18.8.2017
Izvedenska poročila	Pismo poslovodstvu po opravljeni reviziji računovodskih izkazov za leto 2014	30.3.2015
Izvedenska poročila	Strokovno mnenje o obveznosti ravnanja po pravilih o javnem naročanju - Inštitut za gospodarsko pravo mnenje	16.12.2014
Neskladnosti	Neskladnosti po izvajalcih (izpis iz LukaNet)	14.9.2017
Notranja poročila LK	Analiza opravljenih storitev izvajalcev pristaniških storitev	1.7.2014 -30.6.2017
Notranja poročila LK	Izpis prejetih in raziskanih prijav v letih 2016 in 2017 - Pooblaščenka za korporativno integriteto	19.9.2017
Notranja poročila LK	Letni načrt pretovora (ladijski/polnjenje CNT) in letni načrt IPS od 2014-2017	14.9.2017
Notranja poročila LK	Letno poročilo varnosti in zdravja pri delu	2014-2016
Notranja poročila LK	List ocenitve dobavitelja - za izbrane IPS	2014-2016
Notranja poročila LK	Mesečna analiza dnevne ponudbe storitev IPS za terminale PC GT, KT, TA	1.1.2017-30.6.2017
Notranja poročila LK	Plan prometa - rekapitulacija	1.7.2014-30.6.2017
Notranja poročila LK	Pooblaščenka za korporativno integriteto - Poročilo št. 3/2016	4.8.2016
Notranja poročila LK	Poročila neskladnosti, reklamacij za GT, TA	1.7.2014 -30.6.2017
Notranja poročila LK	Poročilo o stanju na področju sodelovanja z ekonomsko odvisnimi osebami (s.p. – IPS) – izvršitev sklepa (201. seja uprave, tč. 4.1, sklep 2)	5.9.2014
Notranja poročila LK	Prenova procesa vnašanja opravljenega dela in storitev ter obračuna pristaniških storitev na nivoju Luke Koper d.d. - poročilo projekt 102	18.10.2016
Notranja poročila LK	Reorganizacija procesa upravljanja z izvajalci pristaniških storitev -poročilo projekt 107	23.2.2017
Poročila notranje revizije	Seznam izvedenih nadzorov notranje revizije	12.9.2017
Ostalo	Korespondenca z IPS - opozorila glede kršitev na področju varnosti in zdravja	4.6.2015-17.3.2016

Področje	Naziv dokumenta	Datum dokumenta
Ostalo	Letno poročilo skupina Luka Koper in Luka Koper d.d. za poslovno leto 2016	14.3.2017
Ostalo	Tolmačenje javnonaročniške zakonodaje - obseg uporabe pravil javnega naročanja pri izvajanju dejavnosti pristanišč	23.5.2017
Pogodbe in njihove priloge izvajalcev pristaniških storitev	IPS 2014 do 2017 podpis pogodbe in spremembe	1.7.2014-30.6.2017
Pogodbe in njihove priloge izvajalcev pristaniških storitev	Odpoved pogodbe Encon	24.8.2016
Pogodbe in njihove priloge izvajalcev pristaniških storitev	Odpoved pogodbe Meol (vključno s korespondenco in ostalimi aktivnostmi)	24.8.2016
Pogodbe in njihove priloge izvajalcev pristaniških storitev	Pogodbe, dodatni sporazumi (tj. Zagotavljanje varnosti), priloge (Ceniki) in aneksi za izbrane IPS	1.7.2014-30.6.2017
Politike in postopki	DN 057 - Razpis delovnega naloga za operativo	3.4.2017
Politike in postopki	DN 136 - Plan ocenjevanja dobaviteljev	31.3.2015
Politike in postopki	DN 139 - Priprava seznama odobrenih dobaviteljev	3.10.2016
Politike in postopki	DN 142 - Ocenitev izvajalcev pristaniških storitev - IPS	17.1.2012
Politike in postopki	DN 145 - Zahtevek za naročanje	20.7.2016
Politike in postopki	DN 246 - Oddaja javnih naročil	18.7.2013
Politike in postopki	Etični kodeks družb Skupine Luka Koper	29.11.2016
Politike in postopki	Evidenca opravljenih storitev - OBR 425	13.9.2017
Politike in postopki	Najava vstopa in zadrževanja v varovanem območju - OBR 321	13.9.2017
Politike in postopki	Navodilo 9/2017-1	28.2.2017
Politike in postopki	Navodilo o izdajanju dovolilnic - za IPS	18.5.2017
Politike in postopki	OP 11 - Ocenitev dobaviteljev	8.6.2016
Politike in postopki	OP 13 - Poslovno sodelovanje z izvajalci pristaniških storitev (IPS-i)	15.3.2017
Politike in postopki	OP 22 - Postopek reševanja neskladnosti	6.6.2014
Politike in postopki	OP 46 - Postopek nabave	19.1.2017
Politike in postopki	Politika nabave	16.11.2016
Politike in postopki	Politika upravljanja družbe	1.12.2016
Politike in postopki	Poslovnik o delu pooblaščenca za KI in komisije za obravnavo prijav kršitve korporativne integritete v skupini Luka Koper	4.11.2016
Politike in postopki	Poslovnik vodenja kakovosti	1.4.2017
Politike in postopki	PP 22 - Razvijanje odnosov z dobavitelji	19.1.2017
Politike in postopki	PP 36 - Zagotavljanje varnosti pristanišča Koper	14.2.2017
Politike in postopki	Pravilnik o notranjem redu na območju Luke Koper d.d.	15.4.2011
Politike in postopki	Pravilnik o ugotavljanju alkoholiziranosti in prisotnosti nedovoljenih psihoaktivnih snovi na območju Luke Koper	1.12.2015
Politike in postopki	Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu v koprskem pristanišču	26.1.2016
Politike in postopki	Seznam odobrenih dobaviteljev	21.4.2017
Politike in postopki	Seznam splošni akti politike notranji predpisi 01072014 do 30062017 in veljavni	12.9.2017
Politike in postopki	Uporabniška navodila – obračun opravljenih storitev	10.2.2017
Politike in postopki	Varnostna politika Luke Koper d.d.	1.8.2015
Poročila notranje revizije	NR/3-2014 - Uvedba informacijskega sistema v proces nabave	25.9.2014
Poročila notranje revizije	NR/3-2016 - Upravljanje sodelovanja z izvajalci pristaniških storitev	25.7.2016
Poročila notranje revizije	NR/4-2015 - Nabavni proces v fazi izbora in ocenjevanja dobaviteljev	27.10.2015
Poročila notranje revizije	NR/5-2014 - Sistem upravljanja tveganj	26.2.2015
Poročila notranje revizije	NR/7-2012 - Najemanje storitev izvajalcev pristaniških storitev v PC TA	1.3.2013
Poročila notranje revizije	NR/8-2016 - Izvajanje postopkov nabave	31.1.2017
Pravni dokumenti	Izvedene aktivnosti FURS v Luki Koper - 061-35/2016/2	31.7.2017
Pravni dokumenti	Odločba št. 06152-720/2016 - Inšpektorat RS za delo	31.8.2016
Pravni dokumenti	Odločba št. 06152-892/2017 - Inšpektorat RS za delo - nesreča s smrtnim izidom	28.9.2017
Pravni dokumenti	Odločba št. 06100-1176/2016 - Inšpektorat RS za delo	3.10.2016
Pravni dokumenti	Odločba št. 0610-24/2016-2 - Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti	15.12.2016

Področje	Naziv dokumenta	Datum dokumenta
Pravni dokumenti	Poziv naročniku za predložitev dokumentacije zaradi suma storitve prekrška - DRKOM	2.2.2016
Pravni dokumenti	Poziv naročniku za predložitev dokumentacije zaradi suma storitve prekrška (s korespondenco) - DRKOM	12.2.2016
Pravni dokumenti	Poziv za dostavo dokumentacije - Inšpektorat za delo - št. 06100-1090/2016-011003	8.7.2016
Pravni dokumenti	Poziv za posredovanje dokumentacije in podatkov - Policijska uprava Koper	29.3.2017
Pravni dokumenti	Pritožba zoper odločbo inšpektorata številka 06100-1176/2016 z dne 3.10.2016	18.10.2016
Pravni dokumenti	Sodba v imenu ljudstva - Brill	3.6.2011
Pravni dokumenti	Sodba v imenu ljudstva - Zenko	3.12.2014
Pravni dokumenti	Tožba - Upravno sodišče RS - po opravljenem inšpekcijskem nadzoru delovnih razmerij	18.1.2017
Pravni dokumenti	Zapisnik o opravljenem inšpekcijskem pregledu - Encon d.o.o.	18.7.2016
Pravni dokumenti	Zapisnik o opravljenem inšpekcijskem pregledu - Ronai d.o.o.	27.10.2016
Razpisna dokumentacija	Podpis Priloge k Pogodbi o opravljanju storitev z družbo Mavema, d.o.o.	27.1.2017
Razpisna dokumentacija	Povabilo k oddaji ponudbe - Opravljanje luško transportnih storitev – pretovor avtomobilov	19.9.2017
Register tveganj	Register tveganj (na dan 4.5.2016)	13.9.2017
Sistematizacija delovnih mest	Sistematizacija delovnih mest	1.12.2013-
Strateški dokumenti	5-letni strateški načrt družbe in Skupine Luka Koper	1.4.2013
Strateški dokumenti	5-letni strateški načrt družbe in Skupine Luka Koper	16.5.2011
Strateški dokumenti	Natančna analiza, število in ovrednotenje finančnega vpliva zaposlitve vseh delavcev IPS v družbi in po profitnih centrih	11.9.2017
Strateški dokumenti	Poslovna strategija delniške družbe Luka Koper do leta 2015	1.3.2006
Strateški dokumenti	Poslovna strategija Luke Koper do 2030	1.8.2015
Strateški dokumenti	Strategija izvajanja osnovne dejavnosti pretovarjanja in dodatnih storitev 2018-2020	7.9.2017
Strateški dokumenti	Strategija korporativne integritete družb skupine Luka Koper	9.11.2016
Strateški dokumenti	Strateški poslovni načrt družbe in Skupine Luka Koper za obdobje 2016 - 2020	1.8.2015
Tipske pogodbe in ostali dogovori	Pogodba o opravljanju storitev 2011 - Osnutek	8.9.2011
Tipske pogodbe in ostali dogovori	Pogodba o opravljanju storitev 2016 - Osnutek	19.9.2017
Tipske pogodbe in ostali dogovori	Sporazum - št. «st_pisni» o ukrepih zagotavljanja varnosti	14.9.2017
Zapisniki sej	Zapisniki sej nadzornega sveta	1.7.2014-30.6.2017
Zapisniki sej	Zapisniki sej upravnega odbora	1.7.2014-30.6.2017
Politike in postopki	DN 123 - Preizkušanje znanja in izobraževanje iz varnosti in zdravja pri delu	1.2.2013
Notranja poročila LK	Elaborat o varnem delu v PC terminal sipki tovari	7.12.2011
Politike in postopki	Načela za dobavitelje družb skupine Luke Koper (osnutek)	n/a